

BÁCS-KISKUN MEGYEI ÉRTÉKEK

2.

2019

Bács-Kiskun megyei értékek 2.

IMPRESSZUM

Felelős kiadó: Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat
6000 Kecskemét, Deák F. tér 3.
képviseli Rideg László elnök

Szerkesztők: Balogh Nina és Szekeres Béla

Szöveg: Debreceni Vanda
*(az értékek bemutatása a javaslattevők összefoglalói
és internetes források alapján készült)*

Fotó: Ujvári Sándor, Kecskeméti Katona József Múzeum,
az egyes nemzeti értékek nyilvántartásba vételére
javaslatot tevők, valamint a települések által szolgáltatott fényképek

Lektorálta: Mayer Andrea, Moiskó Csilla és Tapodi Kálmán

A kiadvány az Agrárminisztérium és a Hungarikum Bizottság támogatásával készült.

Nyomdai munka: Adistrict Reklámügynökség Kft.

ISBN: 978-963-7192-38-8

Kecskemét

2019

Bevezető

Manapság egyre inkább fontossá válik mindaz, amihez kötődünk, ami közösséget formál belőlünk, hiszen világunk rohamosan változik. Az ember egymagában sokszor elvész, míg a közösségben mindenki megtalálja a maga helyét. A közösség együttes tevékenysége pedig szebbé teszi életünket, hiszen mi magunk is aktív részvevői, alakítói lehetünk annak a környezetnek, amely körülvesz bennünket. Az a különleges energia, mely az emberi csoportokra jellemző, már hosszú évszázadok óta bizonyítja, hogy milyen csodálatos dolgokra tudjuk inspirálni társainkat, hiszen az egymásnak és az egymásért való alkotás létünk egyik legszebb folyamata. Alapját képezi az elődök nyomán megszerzett tudás, tapasztalat, hagyomány, mely erőt és hitet ad a mindennapokhoz, s melyet mi is továbbadunk a jövő nemzedékének.

A Bács-Kiskun megyei értékek 1. című kiadványban 2015-ben bemutatunk a megyénkhez köthető hungarikumokat, nemzeti értékeket és azokat a megyei értékeket, melyek 2015 májusáig kerültek be a Bács-Kiskun Megyei Értéktárba. Az addig eltelt közel négy esztendőben számos értékkel bővült a megyei lista, melyeket jelen kiadványunkban mutatunk be.

A Bács-Kiskun megyében található tradíciók, természeti szépségek, lélegzetelállító alkotások és csodálatra méltó életművek sok esetben világszerte is kimagasló hírnévre tettek szert. Nekünk, akik itt élünk, feladatunk, hogy e gazdagságot, melyet ősünk és a jelen kor alkotói hagytak ránk, felfedezzük, megőrizzük és továbbadjuk.

Tegye hát meg az első lépést, fedezze fel azt a 109 értéket, melyet e könyv rejt, ismerje meg megyénk kincseit!

Rideg László
*a Bács-Kiskun Megyei Közgyűlés
elnöke*

Szántó István
*a Bács-Kiskun Megyei Értéktár
Bizottság elnöke*

Kékfestő műhely

Bácsalmás

A Bácsalmási Kékfestő Műhely

A Bácsalmási Kékfestő Műhelyt a Felvidékről a Bácskába települt, majd Bácsalmásra költözött Skorutyák család alapította még 1879-ben, mely azóta is töretlenül fennáll és működik. Igazi ritkaság, hiszen alapítása óta száll apáról fiúra. A család utolsó kékfestő mestere, Skorutyák János 2014 februárjában hunyt el. Őseitől rámaradt szerszámokkal, a régi házban, ősi technológiával dolgozott, s gyűjtötte a kékfestés emlékeit, őrizte annak csodálatos hagyományait. Szakmai titkait, hatalmas ismeretanyagát nagy lelkesedéssel adta át az érdeklődőknek.

Munkásságát számos díjjal ismerték el. Műhelyében a kékfestés eszközei működés közben is megtekinthetők voltak, rendszeresen fogadott látogatókat a világ minden tájáról a környékbeli iskolásokig. Az alapító ükunokája, Skorutyák

János arra törekszik, hogy ezt az értékes örökséget méltó módon megőrizze az utókor számára.

2015-ben egy átfogó felújítás keretében létrehoztak egy látogatóbarát, élő műhelyt, amelyben a muzeális gépek működés közben is szemügyre vehetőek, emléket állítva ezzel a kékfestésnek, mely egy kihalóban lévő, ősi textilfestő eljárás. A dinasztia munkásságát és relikviáit pedig a családtörténeti kiállítás keretében lehet megtekinteni.

Az évszázados hagyományt: a kékfestő mesterséget a család régi barátja, Bakos Zoltán viszi tovább, akinek célja, hogy ebben a műhelyben a látogatók ne csak egy kiállítást lássanak, hanem a munkafolyamatokat is szemügyre vehessék.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Bácsalmás

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Bácsalmási zsidó temető

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Bácsalmás

KATEGÓRIA

kulturális örökség

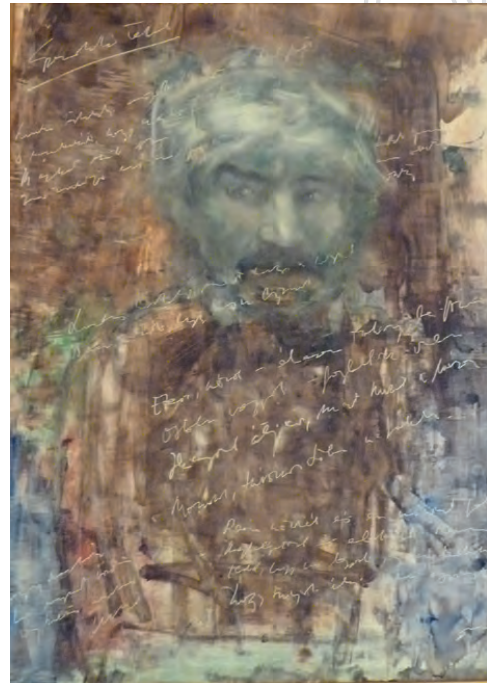
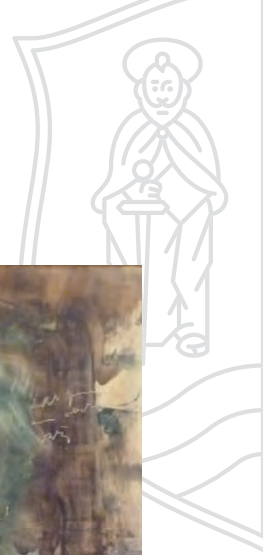
A bácsalmási zsidóság első jelenlétéről az 1750-es, a folyamatos itt létükről az 1780-as évektől állnak rendelkezésre adatok. A településen található zsidó temető kulturális és helytörténeti értékét tekintve is kiemelkedő jelentőségű. A helybeli zsidóság jelentős szerepet töltött be a város gazdasági és társadalmi életében.

Később, 1944-ben a német megszállást követően az elhurcoltak közül szinte senki nem tért vissza, ebből adódóan az egyházközség élete elsorvadt. Az emlékként megmaradt zsidó temető Bácsalmás település külterületi részén helyezkedik el. Az önkormányzat 1992-ben rendbe tette a sírok környékét, majd az egész te-

metőt körbekerítették. A sírkövek szinte mindegyike egyedi kivitelezésű alkotás, melyek számos motívumkinccsel rendelkeznek.

Kultúrtörténeti jelentősége felbecsülhetetlen, megőrzése és óvása azért is kiemelten fontos, mert a fiatalok ezeken keresztül is megismerhetik a település és a térség történetét, múltját, a ránk maradt szellemi és kulturális örökséget.

Dulity Tibor népművelői, festőművészi és képzőművészi munkássága

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Bácsalmás

KATEGÓRIA

kulturális örökség

A festő Bácsalmáson született, itt élte „szegényen is boldog” gyermek- és ifjúkorát. Népművelőként kezdte pályáját, a művelődési ház színjátzó- és rajzszakkörét vezette, majd az intézmény igazgatója lett.

Felsőfokú tanulmányait követően 1977-től a Szakszervezetek Megyei Tanácsa főmunkatársa lett. Hittel és szeretettel végzett munkája mellett az Amatőr Képzőművészek Tanácsának elnöke, majd a Szabad Képző- és Iparművészek Szövetségének országos, illetve megyei művészeti vezetője, valamint a Bácsalmás Baráti Köre Egyesület alapító tagja volt.

1993-tól dr. Benkő Évával közösen vezette a fülöpjakabi tájképfestő alkotó-

tábort. Erős kisugárzása és művészeti hitvallása igen nagy hatással volt a képzőművészeti közösségekre.

Az első önálló bemutatkozása óta százánál több kiállítása volt hazánkban és külföldön. Alkotásait számos közintézmény és magángyűjtő őrzi.

2004-ben munkássága legfontosabb álmomásait reprezentáló közel másfél száz alkotását adományozta a szülővárosának, amelyből a Dulity Tibor Képtár létesült. A kiállításon látható többek között a művésztől szokatlan virágcsendélet, önarcképe, az életútját bemutató dokumentumok, a paraszti világ, valamint az ember és az állatok kapcsolatának megjelenítése.

Bácsalmási gyapjas gyűszűvirág termőhely

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Bácsalmás

KATEGÓRIA

természeti környezet

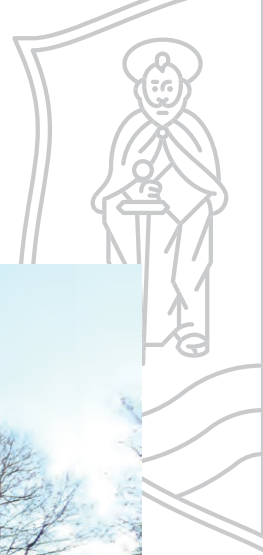
A gyapjas gyűszűvirág termőhelye természetvédelmi terület, mely a Sóstóval együtt Bácsalmás egyik jelentős természeti értéke. Mintegy 5000-6000 tőszámú gyapjas gyűszűvirág élőhelye található a tó nyugati oldalán lévő kocsányos tölgy erdősávjában.

A fokozottan védett növényfaj nevét onnan kapta, hogy virágzati tengelye és csészelevelei szőrösek, gyapjas-molyhosak. Kétéves növény, első évben törzszát alkotó tőleveleket fejleszt, dús füzért alkotó virágait a második évben hozza. A virágok pártája fehér vagy sárgásfehér színű, vörösbarnán erezett. Magassága kb. 50-130 cm, a szár alján nagy, hosszúnyelű, lándzsa alakú tőlevelek lát-

hatóak. Virágai tömött, dús füzérben állnak. A gyapjas gyűszűvirág egyike a legfontosabb gyógynövényeinknek, leveleiből szívbántalmak elleni gyógyszert készítenek. Hazánkban 1940 óta foglalkoznak nagyüzemi termesztésével.

A növény hazánkban fokozott védelmet élvez, országosan is rendkívül ritka, kiemelten fontos élőhelyének és állományának megőrzése.

A volt Latinovits Endre Kúria

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Bácsborsód

KATEGÓRIA

kulturális örökség

A borsódi és a katymári Latinovits-család a 18. században szerzett a Bácska északi részén hatalmas birtokokat. Bács-Bodrog vármegye egyik leggazdagabb családjává vált.

A kastélyt Latinovits Miklós építette 1800-ban, majd a későbbiekben Latinovits Pál, majd Latinovits Endre tulajdonába került. Érdekessége, hogy alatta nagy kiterjedésű pincerendszer található. Latinovits Endre 1935-ben adta el az épületet, ami így az egyház tulajdonává vált. Ezt követően 1986-ban vásárolta meg az egyháztól a helyi termelőszövetkezet, majd belsejét irodaként hasznosították.

A Műemlékvédelmi Felügyelőség finanszírozta a kastély külső restaurálását, de

az benti tatarozásba, átalakításokba nem szóltak bele. A kastélyt a termelőszövetkezet 2006-ban értékesítette és az adásvétellel egy olasz cég tulajdonába került. Az új tulajdonos a melléképületi részben varrodát alakított ki és működtetett, amely körülbelül három éves fennállása után megszűnt. A kastély, mely országos műemléki védelem alatt álló építészeti érték, 2,5 hektáros területen fekszik, csodaszép környezetben, mely mára sajnos csupán árnyéka önmagának.

Latinovits Frigyes Kastély

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Bácsborsód

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Az első bácsborsódi kastély 1767-ben épült barokk stílusban, melyet Latinovits József építtetett, későbbiekben pedig Latinovits Frigyes tulajdonába került.

A II. világháborúban nagyrészt elkallódtak berendezési tárgyai, melyek közül a körülbelül 2000 kötetes könyvtár gyűjteménye és a hajdani Latinovits-féle birtokokra vonatkozó Mária Terézia korabeli számos érdekes térképnek is nyoma veszett. A tárgyaknak csak töredéke maradt fenn és ezek sem Bácsborsódon találhatóak meg. Utolsó magántulajdonosa Schumacher Frigyesné volt.

Később, 1949-ben szociális otthon nyílt az épületben, ma már „Őszi Napfény” Integrált Szociális Intézmény néven működik. A régi épület mellé új szárnyakat

építettek, a parkot teljes mértékben átalakították, további épületeket építettek a hely bővülő igényeinek megfelelően.

A kertben egy női alakot ábrázoló szobor található, mely alatt a hagyomány szerint Latinovits Frigyes lánya, Ilona van eltemetve, aki fiatalon öngyilkos lett.

A régi időket idézi a még ma is meglévő cserépkályha, illetve a főépületben található kovácsoltvas lépcsőkarzat a kandeláberekkel. A hátsó udvarban felfedezhető a régi kovácsoltvas kapu, melyet ma már nem használnak.

Latinovits sírkápolna

Latinovits Illés 1880-ban építette fel a későbbi családi sírkápolnát, melyet a Boldogságos Szűz Mennybemenetelének tiszteletére szenteltek fel.

A családi kápolnát nagyrészt temetkezési helynek használták, ide temették a család több tagját. Fenntartására Horthy István 1271 négyszögöl földet adományozott.

A Latinovits-család elszegényedésével párhuzamosan a kápolna állapota is egyre rosszabbá vált. Egy monda következtében, mely szerint aranykardok vannak a sírokban eltemetve, egyre több rablás történt. A kápolna sokáig erősen leromlott állapotban volt, a kriptában lévő koporsók nagy részét feltörték és kirabolták. A sírkápolnát körülvevő fenyőliget szinte teljesen megsemmisült. A kápolna magánkézben, Latinovits Illés tulajdonában volt, aki valószínűleg külföldre távo-

zott a második világháború idején.

A kápolnát és környékét az önkormányzat 1990-től sajátjaként kezelte, és tulajdonos hiányában, 2009-ben önkormányzati tulajdonba került. A Boldogságos Szűz Mária-kápolnát az önkormányzat bekerítette.

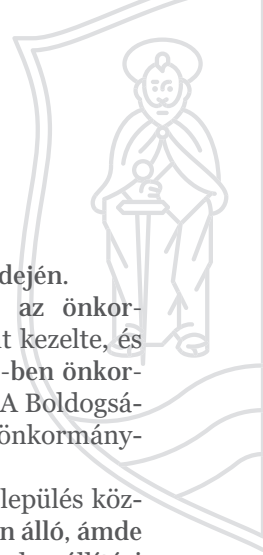
2015-ben kezdődtek el a település központjában, szép környezetben álló, ámde erősen romos kápolna helyreállítási munkálatai, amely 2016. év júniusára – méltón egykori tulajdonosai emlékéhez – kívül-belül megújulva szépíti a környezetet és várja látogatóit.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Bácsborsód

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Római katolikus templom

Bácsborsód templomát a Latinovitsok építették 1781-ben késői barokk stílusban. Eredetileg vályogból tervezték megalkotni, ám a kalocsai érsek csak téglából engedélyezett. Fatornya volt, melyet az idő folyamán átépítettek téglából. Az oltárképet, mely a templom belső terét gazdagítja, a tataházi templomból vásárolták meg. Eredetileg négy harangja volt, melyből mára csupán kettő maradt meg.

Az épület előtt álló kereszt 1784-ben készült, s 1832-ben újították fel, így napjainkban is eredeti állapotában látható.

A templomkertben található az I. világháborús emlékmű, amely a mai napig emléket állít a település hősi halált halt fiainak.

FELELHETŐSÉGÉNEK HELYE

Bácsborsód

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Halászléfőző bogrács

Baja

Bajai zsinagóga

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Baja

A mai épület helyén korábban imaház állt, amely az 1840-es tűzvészben leégett. Frey Lajos budapesti építésszel tervezte meg az egykoron virágzó, kétezres lélekszámú közösség az új zsinagógát. Adományaikból 1845-ben készült el a késő klasszicista épület, melynek átadásakor első alkalommal avattak magyar beszéddel zsinagógát.

A háború borzalmaikat túlélők a kert bejárattal szemben lévő szegletében, 1947-ben megépítették a mártírok emlékfalát, melynek márványabláin több mint 1000 elhurcolt bajai zsidó neve szerepel.

Az 1970-es évek elején már nem tudta az épület fenntartását biztosítani a hitközség, így a város vásárolta meg. Ezt követően az eredeti állapotot szem előtt

KATEGÓRIA

épített környezet

tartva, 1982-ben kezdtek hozzá a felújítási munkákhoz és városi könyvtárrá alakították át.

A bajai zsinagóga jelenleg városi könyvtár és művelődési központként üzemel.

Az egykori bajai zsinagóga kiemelkedő építészeti érték, hiszen a II. világháború után gazdátlanra vált és romlásnak indult épület úgy nyerte el teljesen új szerepkörét, hogy a felújítási munkálatok során, az egykori zsinagóga legfőbb tulajdonságainak, jellegzetességeinek a megtartása volt a fő szempont.

A zsinagóga meghatározó városképi elem, nem csak a zsidóság, de az egész lakosság számára megőrzendő érték.

Szentháromság tér a Szentháromság-szoborral

Baja egyedülálló és gyönyörű főtere három oldaláról zárt tér, melynek egyik oldala a szabad vízfelületre tekint. A Szentháromság tér sajátossága, hogy lóhereformát kialakítva keresztezik az utak. A három oldalán beépített teret északról, az Eötvös utca sarkán a Fischer ház, délről a közkedvelt Bácskai Kultúrpalota és a Duna Wellness Hotel, keletről pedig a bajai városháza határolja. A negyedik, nyugati oldala csodálatos kilátást nyújt a Sugovica folyóra, a szemközti Petőfi-szigetre és az ezeket körülövező természeti idillre.

A tér névadója a közepén álló Szentháromság szobor, amit a 18. században a pestisjárványoktól való megszabadulás emlékére emeltek. A Szentháromság tér évszázadok óta a helyi emberek közkedvelt találkozóhelye. A városképi jelentőségű, műemlék épületekben szá-

mos szálloda, üzlet, kávézó és a turisták információs irodája működik.

A tér Baja egyik legfontosabb turisztikai helyszíne, hiszen számos program vonzza a turistákat, vidékieket, főleg az országos szinten is egyedi múlttal és értékekkel bíró Halfőző Fesztivál, mely mára már hagyománnyá nőtte ki magát. További rendezvénynek és programnak is otthont ad, többek között a Bácskai Hurka- és Kolbászfesztiválnak, Bajai Utcazenész fesztiválnak, Bajai Újbor Fesztiválnak, koncerteknek, színdaraboknak és musicaleknek.

A ferences barátok templomának katolikus hívei 1883 óta tartják a húsvéti feltámadási körmenetet, ekkor a Szentháromság téren keresztül megkerülik a szobrot. A téren levő vásárok, a karácsonyfa állítás a Betlehemmel, tűzijátékok mind a város múltját őrzik.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

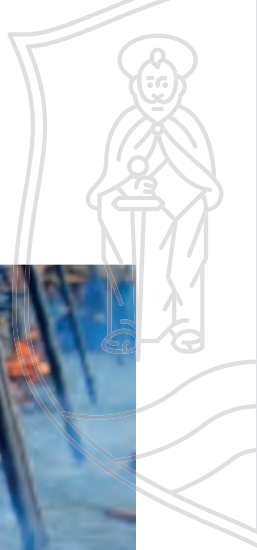
Baja

KATEGÓRIA

épített környezet

Bajai halászléfőző bogrács

FELELHETŐSÉGÉNEK HELYE

Baja

KATEGÓRIA

kulturális örökség

A halászléfőzés művelőinek több ezres közössége tartja igen nagy becsben a bajai halászléfőző bográcsot, hiszen a valódi bajai halászlé elkészítésének történelmileg kialakult, a hagyományoknak megfelelő, olyan speciális tulajdonságokkal rendelkező eszköze, amelyet nem csak helyben készítenek, hanem különösen nagy becsben is tartanak tulajdonosai.

A dunai halászok a bajai térségben már több évszázada használják a felfelé szűkülő, oldalnézetben trapéz alakú bográcsot. E forma biztosítja, hogy a leves főzés közben állandó forrásban legyen, ne fusson ki, és a beleszórt pirospaprika ne rakódjon le a falára. A bogrács készülhet vörösréz-ből (belül ónozással

vagy anélkül), rozsdamentes acélból, illetve zománcozott fémlemez-ből. A leggyakrabban használt térfogata 6-30 liter közötti, de készült már 65 literes bogrács is. Alapvető szabály, hogy 1 kg hal főzéséhez 3,5-4-szer akkora bogrács térfogat szükséges. A Baján és néhány környező településen készített, hasonló formájú és kivitelű bográcsokból évente körülbelül 300-500 darab talál gazdára.

A bajai halászléfőző bogrács a helyi és környékbeli emberek életmódjának, kedvenc ételük elkészítésének olyan helyben készült, sajátosan kultikus eszköze, amely több mint száz éve jelent igazi értéket a város és a tájegység lakói számára.

Gregus Pál tárogató készítő mester munkássága

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Baja

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Gregus Pál a Vajdaságban, Lukácsfalván született. A második világháború ideje alatt családjával Kunbajára költözött, majd az általános iskola elvégzése után Kecskeméten kitanulta a lakatos mesterséget.

A tárogatót már nyugdíjasként, Homoki Endre klarinétművész felkérésére, autodidakta módon kezdte el készíteni. A napjainkban Baján élő mester, a hangszereit dió- és cseresznyefából készíti. Gregus Pál 2003-ban alkotta újjá a basszus-tárogatót. 2005-ben kitanulta az Amerikából származó octavin típusú hangszer gyártását. Azóta számtalan új és izgalmas kihívással kellett szembenéznie: egy igencsak elhanyagolt állapotban lévő B-tenor basszus-tárogató restaurá-

lására kérte fel a Magyar Állami Operaház volt zeneigazgatója. A hangszerroncs a bajai ezeremester kezei között új életre kelt.

Egy esz-alt tárogató készítésével pályázta a 2011. évi Kézművesség Magyarországon című kiállítás felhívását, ahol díjazott lett. A Bácska Ipartestület-től tiszteletdíjat kapott, amelyet az említett kiállítás megnyitóján adtak át. Munkásságát 2012-ben „Baja Város Mestere” címmel ismerték el. A Bács-Kiskun Megyei Közgyűlés 2014-ben Bács-Kiskun Megye Művészeti Díját adományozta munkájáért.

A Hungarikum Bizottság 2014-ben hungarikummá minősítette a tárogató népzenei hangszert.

Jánoska-eresztés

A Jánoska-eresztést minden évben május közepén tartják Baján. Az ünnep Nepomuki Szent Jánosról kapta a nevét, aki egy prágai pap és a királyné gyónatója volt. Vencel cseh király 1383. május 16-án, miután különféle kínzásokkal sem tudta tőle a gyónási titkot kicsikarni, megkötöztette és száját széthasítva a Prágán átfolyó Moldvába dobatta. A város népe ezen az éjszakán csodát látott: tündöklő csillagok úsztak a Moldva vizén.

A vízenjárók – akiknek a foglalkozása a vízhez kötődött, mint például a vízimolnárok, hajósok, halászok, dereglyések, csónakosok, stb. – Nepomuki Szent Jánost patrónusukká, védőszentjüké választották.

A mai szokás szerint a Szent János kápolnában tartott mise után egy körmenet indul az esti órákban a Sugovica partjára.

A körmenet élén a Szent János szobor halad. A virággal feldíszített Szent János szobrot felhelyezik a fáklyákkal és lámpionokkal kivilágított vezérhajóra, közben égő szurokkoszorúkat, mécseseket úsztatnak a vizen.

A vízi felvonulást népzene kíséri, és a hajót számos ladik, csónak, kajak és kenu veszi körül. A nagyközönség a parton követi őket lassan haladva a városközpontban lévő Sugovica hídig. Az érkezés után a Szentháromság téren népzene-néptánc bemutató, hordócsapolás, halászlé főzés és éjszakáig tartó népünnepély veszi kezdetét, melyek előkészületeiről napokkal korábban gondoskodnak. Egyedi, csodás látványt nyújtó program, mely képes összekovácsolni a helyi lakosokat, népcsoportokat, és ezáltal a magyar nemzet egészére kiterjedő szoros köteléket alkotni.

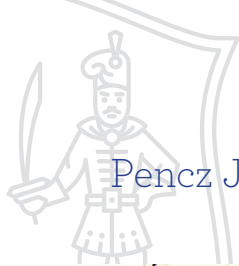
FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Baja

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Pencz József hálókötő munkássága

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Baja

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Pencz József 1963-ban született Baján. Gyerekkorának nyári szüneteit a nagyszüleinél, Bácsszentgyörgyön töltötte, melyhez köthető a halas vizekhez való vonzódása. A kézzel való halászat és az egyszerűbb halászeszközök készítésének fortélyait nagyapjától tanulta. A hálókötés ismeretét pedig idős kollégájától, Taba Dánieltől az 1980-as évek elején. A halász szerszámokat a hagyományos módon és természetes alapanyagokból (kender, fa) készíti. 2001-ben alapító tagja volt a Bajai Kézműves Egyesületnek.

Pencz József tevékenységét Dunafalván, a Csobbantó majorban végzi. Az ott található halászati kiállító teremben megtekinthetők az általa készített halá-

szeszközök. A Dunafalvai Hagyományörző Egyesület tagjaként igaz hittel hirdeti azt, hogy miért jó Dunafalva lakosának lenni. Bemutatja, hogy a halász hagyományokból melyek élnek még ma is Dunafalván.

Pencz József 2003-ban kapta meg az Aranyfokos Kézműves Vándordíjat. Magyarországon ő az egyetlen népi iparművész halászszerszám- készítő.

A hagyományos halászszerszámok készítésének ismerete mellett jelentős természetismereti, halélettani, halbiológiai ismeretekkel rendelkezik.

A magyarországi kishalászok kezűgyesége és a fejükben lévő tudás a magyar szellemi kulturális örökség fontos és megőrzendő területe.

Türr István-kilátó az országzászlóval

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Baja

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Türr István a XIX. század második felében korát megelőzően a polgárosodás határozott előmozdítója volt. Az ő nevéhez fűződik a Korinthuszi-csatorna építése is, s számára állít emléket az 1938-ban épült kilátó Baján.

A Sugovica áthelyezett dunai torkolatánál egy olyan földnyelv alakult ki, ahonnan a Duna, enyhén ívelő hosszú szakasza és a folyam jobb oldalán lévő nagy kiterjedésű erdőség, a Gemenc egy része is jól belátható. Ennek a földnyelvnek a kiinduló magas pontjára épült 1934-ben Türr István emlékműve országzászlóval, városzászlóval.

Az emlékmű henger alakú, toronyszerű, oszlopcsarnokos, tetején terasszal, zászlóval. A különleges odavezető út, az

állandóan mozgó és változó víz, az ottani nyitott Duna-szakasz, a Sugovica és a Duna találkozása, az óriási vízfelület, a víz sajátos illata, a vízimadarak sokasága, az ártéri erdő önmagában is lenyűgöző látvány. Ez a természetes mikroökoszisztéma a Türr-kilátóval, mögötte a 2011 óta létrehozott halászati mini skanzennel történelmet is idéző, harmóniát, nyugalmat árasztó, erőt sugárzó, egyedi szépségével, egészséges, tiszta levegőjével az év mindegyik szakában vonzza az érdeklődők, látogatók sokaságát.

A Duna és a Sugovica találkozásánál emelt Türr-kilátó Baja város ismert és elfogadott szimbóluma.

Délvidéki földikutya

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Baja

KATEGÓRIA

természeti környezet

Hazánk legveszélyeztetettebb gerinces állata, mely napjainkra közvetlenül a kihalás közelébe sodródott.

A Kárpát-medence bennszülött állatfaja, mely Magyarországon és Szerbián kívül sehol a világon nem fordul elő.

A bajai egyedek megtalálásáig úgy tudták, hogy a faj teljes világállománya nem éri el a 300 egyedet. Alacsony egyedszáma és a fennmaradását fenyegető közvetlen, folyamatosan fennálló veszélyeztető tényezők miatt a délvidéki földikutya sokkal ritkább és nagyobb veszélyben van a legtöbb jól ismert, emblemikus ritka állatnál.

A bajai földikutyákra 2013 májusában leltek rá, ez volt az elmúlt évtizedek legnagyobb jelentőségű felfedezése a hazai

és az európai természetvédelem számára is. Ez az állomány 200-250 egyedével az egyetlen olyan, amely emberi segítség nélkül is életképes lehet.

A bajai populáció nem esett át nagyméretű, drasztikus állománycsökkenésen és ezzel járó genetikai leromlásra. Váratlan reménysugár a hazai és egyben az európai természetvédelem számára.

Jelentősége felbecsülhetetlen. Megőrzése az egyetlen biztos esély arra, hogy a délvidéki földikutya fennmaradjon.

Császártöltési pincesorok

Császártöltésen több száz préház és pince található, melyek jórészt a falu belterületén helyezkednek el.

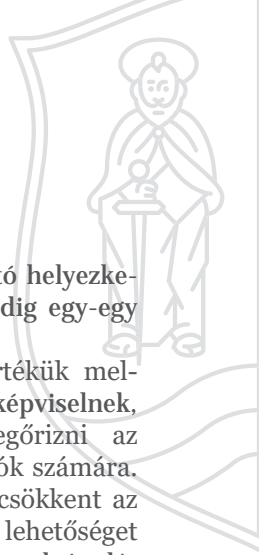
Évtizedekig a falu lakosságának fő jövedelem forrása a szőlőtermesztés és bortermelés volt. Éppen ezért nagy becsben tartották és gondosan ápták a pincéket és préházakat.

Napjainkra öt pincesor öleli körül a települést: a Kis-sori, a Vidámsori, a Káposztáskerti, a Főkáptalani és a Bajtárs utcai pincék. A löszfalba vájt pincék a falu településszerkezetének egyedi arculatot adnak. A pincesorok stílusa az egykor Németországból betelepült svábok emlékét őrzi.

Manapság körülbelül 320 pince van használható állapotban, melyek szervesen beépültek a falu vérkeringésébe, nem alkotnak külön egységet. Az itt látható préházak jellemzője, hogy a nyeregtető

alatti homlokzat közepén ajtó helyezkedik el, mellette kétoldalt pedig egy-egy ablak található.

A pincesorok építészeti értékük mellett olyan kulturális értéket képviselnek, amelyet kötelességünk megőrizni az utánunk következő generációk számára. Bár gazdasági jelentőségük csökkent az elmúlt évtizedek alatt, kiváló lehetőséget biztosítanak a sváb hagyományok ápolására, amely érdekes lehet az odalátogatóknak és az ott élő lakosoknak egyaránt.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Császártöltés

KATEGÓRIA

kulturális örökség

A dunapataji községháza

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Dunapataj

KATEGÓRIA

épített környezet

Bács-Kiskun megye egyik legidősebb városházi épülete.

Az egykori Duna-menti mezőváros, Dunapataj hivatalos épületét méltóképpen őrizték meg és újították fel eredeti formájában.

A klasszicista stílusú épület szinte változatlan formában több mint két évszázada a község közigazgatási központja. Az épület szabadon álló, U alaprajzú, földszintes, kontyolt és nyeregtetős. Egytraktusos elrendezésű, síkmennyezetes és boltíves helyiségekből áll. A déli részét feltehetően 18. században bővítették az 1830-as években keleti irányban, majd az 1970-es években további új szárnyal a nyugati oldalon.

A községháza épülete mellett található

egy kis 19. századi fogda, ami korábban a kisebb vétségekért bezárt emberek zárkája volt. A két épület között boltíves kapu látható.

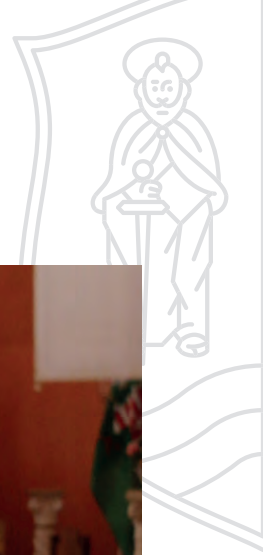
A községháza udvarán található egy nagyobb épület is, amit Wekerlének hívtak, mivel a pénzügyminiszter ideje alatt épülhetett. Ennek az épületnek a tetőzetében sikerült felfedezni a pataji tanács-háza 1746-os mestergerendáját.

Duna-partszakasz
Dunapataj

A dunapataji Magyarok Nagyasszonya római katolikus templom és plébánia

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE
Dunapataj

KATEGÓRIA
épített környezet

A templom 1761-ben épült, s országosan is egyedülálló különlegessége abból adódik, hogy 1934-es bővítésekor Magyarországon elsőként épületelhúzást végeztek rajta.

A templom átépítésének megkezdésével a pataji katolikusok úgy határoztak, hogy Möller Károly budapesti építész-mérnök újszerű bővítési javaslatát fogadják el.

A kivitelezési munkálatokat András Károly és Arth János pataji vállalkozók végezték. Az építés legérdekesebb mozzanata 1934. augusztus 25-én történt, amikor az érdeklődők százai szeme láttára a szentélyt 9,2 méterrel elhúzták az új helyére. A templomhajóról leválasztott szentélyt 6 ember húzta odébb görgők és csigás szerkezetek segítségével. A két

épületrészt összefalazták, majd kupolát emeltek föléje. Az így bővített templomot 1934. november 18-án szentelte fel dr. Zichy Gyula érsek atya a Magyarok Nagyasszonya tiszteletére.

Az épület szabadon álló, keletelt, egyhajós, félköríves szentélyzáródású, homlokzati tornya a nyugati oldalon található. Síkfödémes belső tér jellemzi, a középső, toldott részen vasbeton kupola látható, a hajó bejárati oldalán pedig karzat helyezkedik el.

A templom Dunapataj egyik meghatározó épülete.

A dunapataji református templom és parókia

A templom a nagyközség, s egyben a Duna mente egyik legrégebbi épségben megmaradt építészeti emléke.

A 15. században emelték akkoriban még gótikus stílusban, mivel katolikus templomnak szánták, majd 1773-ban újjáépítették, 1846-ban pedig javították. Gyönyörű, barokkos formáját a többszöri átépítéseket követően nyerte el.

A telek, melyen található kőfallal övezett. A templom keleti tájolású, egyhajós, melynek oldalfalain támpillérek helyezkednek el, a szentély déli oldalán pedig befalazott mérműves ablakok láthatóak.

Tornyát 1773-ban építették Mária Terézia külön engedélyével, mely később 1855-ben leégett, utána ideiglenesen javították, majd 1861-ben megújították. 2002-ben a templomtornyot újrasüvegezték.

Mellette található az 1896-ban épült

parókia, amelynek templom felőli kerítésébe egyházi személyek sírköveket építettek be. Itt található például Pathai Baracsi János pataji születésű püspök sírköve is, aki 106 évesen halt meg.

A templom építéskor szemléltette a feltörekvő mezőváros vagyoni helyzetét és a települések között betöltött státuszát egyaránt, napjainkban Dunapatajon, a Béke téren található.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Dunapataj

KATEGÓRIA

épített környezet

A dunapataji református templom műemléki környezete

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE
Dunapataj

KATEGÓRIA
épített környezet

A 19. század utolsó harmada óta áll változatlan formában a dunapataji református templom műemléki környezete, mely bepillantást enged az egykori mezőváros egyik legkiemelkedőbb részébe.

Ebben a környezetben található a régi, 19. századi református gyülekezeti terem, amelynek végében állt az egyházi adó gyűjtésére szolgáló takarmányraktár, a granárium. A téren láthatunk egy, valószínűleg 18. századi építésű patikaépületet, amely megújított formában mára magántulajdonú lakóház.

A Petőfi Sándor utca képét a református egyházközség 19. századi fiúiskolája uralja. Itt kapott helyett a község II. világháborús emlékműve, mely egy re-

formátus temetőből származó sírkőből lett kialakítva, s méltón illeszkedik az épített tájba.

Parasztpolgári lakóház Dunapatajon

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Dunapataj

KATEGÓRIA

épített környezet

Az 1877-ben épült lakóház hűen tükrözi a 19. század végi mezővárosi parasztpolgárság népi építkezését. A telken sétálva egyvonalban látható a soros elrendezésű ház, melynek ajtói és ablakai dél felé néznek. Jellemző és feltűnő építészeti megoldás a tetőt tartó kerek oszlopokból álló gang oszlopsor. Az oszlopokat derékmagasságra húzott fal köti össze, amit két helyen tör meg a be- és kijárársra szolgáló lécajtó.

A ház homlokzata klasszicizáló stílusú. A lakrészbe érve jellemző, csonkolt gúla alakú dunapataji sárkemence található. Kiemelkedő és feltűnő parasztpolgári építészeti megoldás a szabadkémény és annak fedése, a fűrészelt deszkákból álló, feketésre színeződött kerítés, tovább-

bá az udvaron álló gémeskút. Tovább haladva felfedezhető még a parasztpolgári lét elengedhetetlen tartozéka, a pince, mely nagyméretű vasajtóval záródik. A magántulajdonban lévő épület úgynevezett hódfarkú cseréppel van fedve, ami az elsők között váltotta fel a széles körben elterjedt, de tűzveszélyes nádtetőt.

Igazán különleges, hiszen ebből a háztípusból a 19-20. század fordulóján, majd főleg a 20. század középső harmadában lezajlott építészeti változásoknak köszönhetően eredeti formában hírhirdő is alig akad. S bár itt-ott még feltűnnek egyes 19. századi, parasztpolgári építészeti megoldások, a mezővárosi parasztpolgári építészetet e ház képviseli a legjobban.

Dunapataji cselédház

Dunapatajon, az Ordasi u. 21. alatt található egykori cselédház építészetileg jól reprezentálja az egykori mezőváros cselédtartásának társadalmi viszonyait. Építése körülbelül 1840-re tehető. Különlegessége, hogy a cselédház egy egykori nagygazdaház udvarán található. Építészeti megoldása különlegességnek tekinthető Magyarországon. A telek belsejében, a nyugati telekhatáron áll a téglalap alaprajzú, földszintes, nyeregtetős épület, mely a keleti, udvari homlokzatán két zömök oszlopos, falazott mellvéd tornáccal van díszítve.

Elhelyezkedése miatt az utcáról nem látható, mivel egy 19. század végi lakóház eltakarja.

Napjainkban magántulajdonban van.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE
Dunapataj

KATEGÓRIA
épített környezet

Dunapataji lakóház és kovácsműhely

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Dunapataj

KATEGÓRIA

épített környezet

A Dunapatajon, a Jókai utca 8. szám alatt található lakóház és a hozzátartozó kovácsműhely még a 19. század elején épült, s híven tükrözi a helyi paraszti réteg életkörülményeit. Mindkét épület hagyományos módon készült, nádfedelek.

A kovácsműhely belseje szintén a régi időkre emlékeztető, döngölt földpadlós, gerendás deszkamennyezetes, az egyik sarokban egy kemence is található.

A lakóház szabadon álló, téglalap alaprajzú, földszintes, nyeregtetős és náddal fedett, tükrözi az 1800-as évek építési technikáit és őrzi annak hagyományait. Két kemence található benne, amelyek a helyben szokásos kemenceformát követik és bemutatnak egy

olyan időszakot, amikor több generáció is élt egy fedél alatt.

A két évszázada szinte változatlan formában található épületek - a mellettük lévő tájházzal - jól szemléltetik az alföldi, halmazos mezővárosok településének egy részét.

Az épület a Pataji Múzeum része, amely ma is látogatható.

Dunapataji lakóház és istálló

A Jókai utcában található lakóház és a mellette található istálló kiválóan szemlélteti egy 19. századi kisparaszti háztartás és gazdálkodás helyszínét. Az épületek elosztása és azok elhelyezkedése jellegzetesen alföldi, így hűen tükrözi a letűnt idők nyomait.

A két épület további kultúrtörténeti jelentősége abban áll, hogy a megye elsőként szervezett tájházai között voltak. A telekhatár északi részén látható egy szabadon álló, az utcavonaltól beljebb épült, téglalap alaprajzú, földszintes, nyeregtetős, náddal fedett lakóház.

Az istálló a keleti telekhatár délkeleti sarkában álló szintén téglalap alaprajzú, nyeregtetős és náddal fedett. A lakóháznak és istállónak a telken való elhelyezkedése azt a gazdálkodási elvet is szemlélteti, amely évszázadokig jellemezte Dunapatajt: a beltelkeken csupán a lakó-

épületek, illetve kisebb kiszolgáló épületek (kis istálló, csirkeól, verem stb.) voltak, a gazdálkodás színtere és központja a települést körbeölelő szálláskerti övezetben volt.

A népi műemlékként számon tartott építmények, 1960 óta tartoznak a Pataji Múzeumhoz. A házat Dr. K. Csilléry Klára művészettörténész néprajzkutató 1968-ban rendezte be a helyi parasztszonyok segítségével. Azóta ez a kiállítás változatlan formában látható, melynek címe: „Pataji parasztház a 19. században”.

A tájház berendezését 2009-ben megújították, majd 2014-ben a tetőzet és a falazatok újítása, javítása történt meg, így a régi értékeket megújult környezetben lehet az érdeklődőknek megtekinteni.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE
Dunapataj

KATEGÓRIA
épített környezet

A dunapataji Duna-szakasz természeti környezete

Gyönyörű szigetvilág húzódik a Duna bal partján Harta, Dunapataj és Ordas határában, mely az első érintetlen szigetsor a folyó alsó részén, Budapesttől délre.

A folyó ezen a szakaszon jobbra kanyarodik és így a bal parton végez építő munkát, ami napjainkban is tart. A víz további szigeteket épít, amelyeken kiválóan tanulmányozható az élővilág térhódítása.

A terület értékei a dunapataji Duna partszakasz-szigetek természeti képződményei, növény és állatvilága. Kiemelendő hogy ebben a mikroklímában nagy kiterjedésű régi fajtájú, őshonos gyümölcsösök voltak, amelyeknek hírmondói a Duna árterében még megvannak.

A terület jelentős része Natura 2000 védettség alatt áll.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

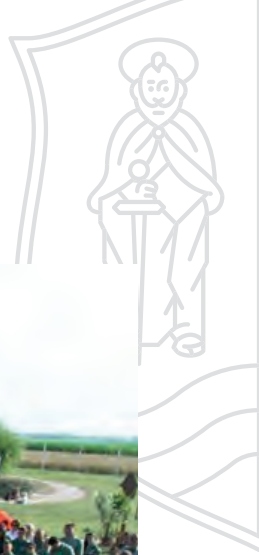
Dunapataj

KATEGÓRIA

természeti környezet

A Feketi-kápolna búcsúja

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Dusnok

KATEGÓRIA

kulturális örökség

A dusnoki feketi kápolna, vagy más néven Mária-kápolna a község határában található.

A kápolna a középkori Feket falu szélén, 1855-ben épült, s szerves része a mellette látható, soha ki nem száradó forrás által táplált kis tó, mely vizének gyógyító erőt tulajdonítottak az újkori dusnokiak. A tavacsát és környékét csodás események, Szűz Mária megjelenéseinek helyszíneként tartják számon az itt élők.

A kápolna és a forrás együttesének területe Dusnok egyik szakrális helye, mely a 19. század közepétől a hivatalos egyház által is elismert zarándokhely. A dusnokiak számára a Mária kápolna és a forrás felkeresése a búcsújárás élményét jelentette és jelenti napjainkban is.

Az emlékhely egyrészt élő kultuszhelyként lelki vigaszt nyújt a zarándokoknak, másrészt mindig emlékezteti az itt élőket a régi lakosok megtartó hitére.

A Mária-kápolna és parkja számos hitéleti esemény, szentmisék, búcsúk helyszíne.

Helvéciai református templom

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Helvécia

KATEGÓRIA

épített környezet

Egy település életében meghatározó jelentőséggel bírnak a vallási közösségek, nincs ez másként Helvécian sem, ahol az új évezredben megvalósult egy református templom építése, melynek alapkövét 2009-ben tették le, majd egy évvel később nekikezdték a nagyobb munkálatoknak.

Felépítésével százéves álma vált valóra a településnek, hiszen korábban a református gyülekezetnek nem volt temploma, csupán két imaházát húztak fel számukra.

A templomot Czégány Sándor mérnök tervezte, s egyik legfontosabb jellegzetessége, hogy Kálvin-csillag alaprajzú. Az épület különlegessége még, hogy a téglafalra ültettek egy rönkfalat, amely a tetőt

tartja. Az új templomot 180 fő befogadására tervezték, alapterülete valamivel több mint 200 négyzetméter.

A helvéciai gyülekezetnek mintegy száz tagja van, akiknek hitgyakorlásához biztosít méltó környezetet a református templom, mely építészeti megoldásaival a nagyközség arculatát nagyban gazdagítja.

Helvéciai római katolikus Nagyboldogasszony templom

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Helvécia

KATEGÓRIA

épített környezet

Helvécián már a korai években megépült a katolikus templom, mely az összetartozást és az önállóságot is erősítette. Fennállása óta a település egyik ékessége.

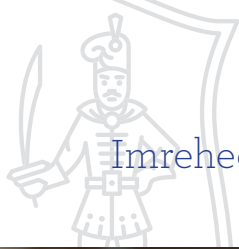
A község 1892-es alapítását követően, 1902-ben megkezdődött rá a gyűjtés, majd hozzáfogtak a templom építéséhez, mely 1908-ban készült el. Azóta is folyamatosan szépitgeti a falu apraja-nagyja, hogy méltó módon megőrizze az utókor számára.

Az épületet 100. évfordulója alkalmából renoválták, mely ennek köszönhetően teljesen újjászületett. Mennyezetét 13 freskó díszíti, melyek közül a szentélyben lévő a teremtő Istent, a hajóban lévők közül az első Jézus születését, a

második Jézus halálát a kereszten, a harmadik Jézus feltámadását, és a negyedik Jézus mennybemenetelét ábrázolja. A mennyezetten oldalt 8 kis freskó látható, melyek közül hét a szentségeket, egy pedig magát az épületet ábrázolja.

Az ablakokat az évfordulóra szintén megújították, a színes üvegek vallásos, tanító jelképeket illusztrálnak stilizált formában.

Napjainkban a felújított templom méltó környezetet teremt a hitgyakorlásra. Az itt élőket szinte a kezdetektől szolgálta és szolgálja.

Imrehegyi Nektár, kései szüretelésű bor

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Imrehegy

KATEGÓRIA

agrár- és élelmiszergazdaság

Az Imrehegyi Nektár kései szüretelésű borfajta egyediségét igazolja a sok elismerés, amelyet a különböző versenyeken nyert el, s mellyel öregbíti a Béla Borászati Kft. munkáját és hírnevét.

A szőlőfajtát Dr. Bakonyi Károly nemesítette Cserszegtomajon. Imrehegyre a nem is olyan régi múltban, 1999-ben telepítette az első parcellát Béla Zoltán. Helyes szüreteléssel és az azt követő feldolgozással, erjesztéssel kiváló, egyedi illat- és ízvilágú bort készítenek belőle. Színében aransárga, illatában akácvirág és mézes jegyek dominálnak az édes fűszerek mellett.

Kóstoláskor gazdag édességgel nyit a szájban. A fűszeres, ánizsos jegyek mellett gyógynövényes és olajos textúra

jellemzi. A kedvező elhelyezkedés miatt szinte minden második évben alkalmas a termés kései szüretelésű bor készítésére. A készített mennyiség 500-2000 palack 0,5 l-es kiszerelésben.

A borkultúra eredményei ékes példák a jövő nemzedék borászainak és borkedvelőinek egyaránt.

Kiskunsági Nemzeti Park

Izsák

Gedeon Birtok borai

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Izsák

KATEGÓRIA

agrár-és élelmiszergazdaság

A Gedeon Birtok Magyarország közepén, a legnagyobb kiterjedésű magyar borvidék egyik jó bortermő táján, a Kiskunsági homokhátságon, Izsákon, a Gedeon-dűlőben található családi vállalkozás.

Szőlőbirtokuk, mely hatvan hektárnyi területet foglal magába, Ágasegyháza és Izsák között helyezkedik el. A talaj adta lehetőségek sajátos borkarakter kialakítását teszik lehetővé, melyek a fehérborok harmonikus ízeit határozzák meg.

Szőlőfajtáik megválasztásánál legfőképpen a magyar alföldi borvidék hagyományaira támaszkodtak. Nagy figyelmet szentelnek eltérő adottságú dűlőikre. Szeretnék kihasználni mindazon lehetőségeket, amit ezen éghajlat és föld adni

képes. Szőlőfajtáik kiválasztásánál szem előtt tartották e vidék borászati és történelmi hagyományait, melyek sajátosan, e területhez és kultúrához kötődnek. A szőlő művelésénél törekszenek arra, hogy az tökéletesen be tudjon érni, és minél gazdagabb ízekkel rendelkezzen.

A védett eredetű Izsáki Arany Sárfehérre külön figyelmet fordítanak. A térség autentikus fajtája, az Izsáki Arany Sárfehér telepítése Kostka József nevéhez fűződik, akinem más, mint Csontvári Kostka Tivadar testvére. A Gedeon-termékek kiváló minőséget képviselnek. Itthon és külföldön is kedveltek, borversenyek sikeres szereplői.

Szent István pezsgők

A Royalekt Zrt. Szent István pezsgő-családjá, 1972 óta az izsáki pezsgőgyártás egyik csúcsterméke.

Ezek az italok nemcsak hazai versenyeken szereztek kiváló minősítéseket, hanem a pezsgők őshazájában, Franciaországban is. 2010-ben a párizsi Effervescents du Monde elnevezésű nemzetközi habzóbor és pezsgőversenyről a Szent István édes muskotályos pezsgő ezüstérmet hozott haza, majd egy évvel később ugyanez a pezsgő, ugyanezen a versenyen nagyarany medált kapott és bekerült a világ TOP 10-es mezőnyébe. Ugyanekkor a Szent István félszáz rozé, szintén ezüsttel gazdagodhatott.

A Szent István pezsgők jelentős, és a fogyasztók által kedvelt szereplői a magyar bor- és pezsgőkínálatnak. Mindezek mellett rangos hazai és külföldi versenyeken szerepelnek kimagasló eredménnyel.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Izsák

KATEGÓRIA

agrár-és élelmiszergazdaság

Thermal gyógyvíz termékek

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Izsák

KATEGÓRIA

ipari és műszaki megoldások

A Thermal Kozmetikai Kft. 1989. június 1-jén kezdte meg működését azzal a céllal, hogy az egészségre gyakorolt pozitív hatásokról híres magyar gyógyvizek felhasználásával és saját gyártási receptúra alapján különleges test- és hajápoló készítményeket gyártson és forgalmazzon.

A társaság családi vállalkozás, amelyet immáron a második generáció irányít. A termékek a harkányi, hévízi, hajdúszoboszlói, bükfürdői gyógyvízzel készülnek, melyek a gyógyfürdőkúra meghosszabbítására, a gyógyvíz hatásának „házhoz szállítására” alkalmasak. Fő profiljuk a reumatikus, mozgásszervi fájdalmakat csillapító, gyulladáscsökkentő és jó izomlazító hatású gyógyvízkrémek – professzionális masszázskrémek –

gyártása és forgalmazása. A termékek a legismertebb magyar gyógyvizeken kívül számos természetes hatóanyagot tartalmaznak.

A magyar állam által kiemelt fontosságúnak ítélt gyógyturizmus keretében Magyarországra látogató külföldiek is nagy számban vásárolják a Thermal termékeket. A belföldi forgalmazás mellett jelentős a termékek exportja is, elsősorban Szlovákiába, Csehországba és Németországba szállítanak.

A Thermal készítmények szakmai és fogyasztói visszajelzések szerint is hatékonyan enyhítenek több egészségügyi panaszt. Hazai és külföldi fogyasztók egyaránt pozitívan nyilatkoznak a készítményekről.

Izsáki Sárfehér Napok

A térség egyik legkiemelkedőbb őszi programja a Sárfehér Napok, melyre évről évre érkeznek érdeklődők az ország minden pontjáról, s határainkon túlról is. A helyi, speciális szőlőfajtáról, a Sárfehérről elnevezett városi napokat 1936 óta rendezik meg Izsákon.

A programot az 1929-es világválság után kialakult, a mezőgazdaságot különösen is sújtó nehéz gazdasági helyzetből való kiútkeresés hívta életre. Az izsáki lakosok elhatározták, hogy létrehoznak egy olyan háromnapos rendezvényt, amellyel maguk felé fordíthatják az országos érdeklődést. Céljuk volt, hogy felhívják a szélesebb közvélemény figyelmét is mindarra a kincsre, amelyet az izsáki határ ad, s amelyet az izsáki parasztok, iparosok, kézművesek megtermelnek és készítenek. Ezért a program alkalmából nagyszabású kiállításokon tették

közzszemlére a helyben készített terményeket, iparos, kisiparos termékeket, mindezek mellett színvonalas kulturális programokat is tartottak, s rendeznek a mai napig is töretlen sikerrel.

Napjainkban méltó alkalom az ünnep az évi, illetve egy-egy időszak önkormányzati fejlesztéseinek, beruházásainak és a városi kitüntető címek – Izsák Díszpolgára, Izsákért Emlékérem - átadására is.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

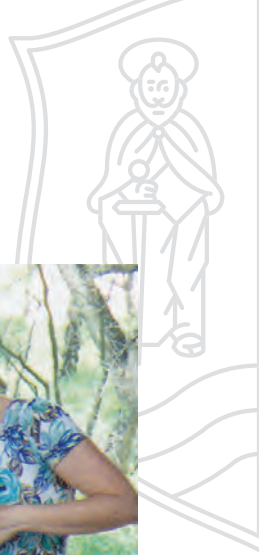
Izsák

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Kolon-tavi madárvárta

FELLELEHETŐSÉGÉNEK HELYE

Izsák

KATEGÓRIA

kulturális örökség

A Kiskunsági Nemzeti Park birtokába 1999-ben került egy 1920-ban épült ház, mely a Bikatorok meredek homokbuckái és a Kolon-tó közé ékelődve áll, s egykor Angyal-tanya néven volt ismert. Felújítását követően a Kolon-tavi madártani kutatások központjává vált, és bekapcsolódott az ország több pontján működő Actio Hungarica „gyűrűzőtáborok” hálózatába.

A madárvárta otthont ad a Kolon-tavi madártani, geológiai, botanikai és egyéb kutatásoknak. Munkatársai aktív szerepet vállalnak a Kiskunsági Nemzeti Park oktatási programjában, mely keretében nyílt napokat szerveznek gyűrűzési bemutatóval egybekötve. Lehetőséget biztosítanak kis csoportok nomád tábo-

rozására, ahol a diákok vezető tanáruk segítségével, a madárvárta eszközeinek használatával terepi, természetismereti gyakorlatra tehetnek szert.

Működése során lehetőségeihez mérten részt vesz a Kiskunság madárvilágának felmérésében, számos védett faj mentési programjaiban és egyéb gyakorlati természetvédelmi programban. A szűkebb, saját területeiken végzett munkán kívül gyűrűzési akciókat szerveznek a közeli Böddi-székre és a tiszalpäri-öblözetbe.

A Kolon-tavi madárvárta hazai és nemzetközi szinten is értéket teremtő tudományos és természetvédelmi munkát végez.

Piéta-szobor

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Izsák

KATEGÓRIA

kulturális örökség

A Pieta a keresztről levett Krisztust ölében tartó és fiát sirató Mária ábrázolása, szabad fordításban „A fájdalmas anya”. Önálló, kétalakos kompozícióként a német szobrászatban jelent meg először a 14. században.

Az izsáki Piéta-szobor napjainkban a helyi katolikus templom kertjében áll, eredeti helye egyértelműen nem ismert. Eredetével kapcsolatban csak 1763-as alkotása ismert biztosan, mivel a szobron jól kivehető ez a dátum. Készítőjét és annak motivációját homály fedi.

Kisboldogasszonykor, 1942. szeptember 8-án, Szűz Mária születésnapján szentelték meg Újszászi Rókusék kúriájának kertjében a felújított Pieta-szobrot, melynek renoválására több mint 1000

pengőt fordított a család.

Később, 1952-ben állami gazdasági központ lett az épület, emiatt le akarták dönteni az értékes műalkotást, ezért a katolikus hívők egy ünnepi körmenettel átvitték a katolikus templomkertbe. Ma a mészkőanyagának megfelelő fehér színben látható, de eredetileg egyértelműen festett szobor volt.

Az alkotás műemléki védettség alatt áll.

Kolon-tó

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Izsák

KATEGÓRIA

természeti környezet

Izsák nyugati oldalán fekszik a Kiskunsági Nemzeti Park egyik legjelentősebb területe, a térség legnagyobb édesvízi mocsara, a 2900 hektáros Kolon-tó. Nagyobb vízterülettel bíró környezete időszerűségünk előtti 9 és 5 ezer év közötti időben állhatott fenn, majd a holocén kor későbbi szakaszában viszonylag rövid idő alatt feltöltődött a tómeder és kialakult a lápos tavi rendszer.

A ma is ismert Kolon-tavi mozaikos növényrendszerű forma mintegy 5 ezer évvel ezelőtt stabilizálódott. Ellátogatva napjainkra szabad vízfelületet már nem igazán találhatunk a tó területén, mivel néhány domináns növényfaj (főleg a nád) oly mértékig túlszorodott, s mocsarassá vált a térség. E jellegnek

megfelelően gazdag a hínárvegetáció, melynek főbb fajai az érdes tócsagaz, az úszó békaszó, a tündérrózsa és a keresztcses békalencse.

A Kolon-tó kiemelkedő jelentőségét természeti értéke adja, az 1974-ben alapított Kiskunsági Nemzeti Park harmadik legnagyobb területrésze. Növény- és állatvilága Európában is ritkaságnak számít. 2010 és 2014 között a Kiskunsági Nemzeti Park pályázati források felhasználásával komoly élőhely rekonstrukciókat hajtott végre a Kolon-tavon az itt élő madarak és egyéb állatok ideális élőhelyének biztosítására.

A Kolon-tavi területek előzetes bejelentés után, vezetővel, kísérővel látogathatók.

Eördögh András kunfakó lófajtája és tanyás gazdálkodása

Eördögh András birtoka - melyet még a nyolcvanas években vásárolt - Jászszentlászlótól nem messze, Kalmárföldön található. Az akkoriban hatvan hektáros föld napjainkra nyolcvan hektárra gyarapodott.

A földművelésben vetésforgóban termelt kapás, kalászos és a pillangós növények váltják egymást a területen.

A biogazdaságban biorozst, tönkölybúzát, amarantot termesztnek, valamint gabonát is, melyet saját hengersizék malmaiban őrölnek teljes kiőrlésű lisztté. A lisztből száraz tésztát készítenek, vagy saját fatüzelésű kemencében friss házi kenyeret sütnek belőle.

A gazdaságban ősi magyar állatfajták tenyésztése is folyik. Többek között nevelnek szürke marhát és mangalicákat, illetve ludakat, pulykákat és gyöngytyúkokat. A lótenyésztés, a lovakkal való

foglalkozás a gazda kedvenc foglalatossága; kizárólag ősi, egyszerű fajtákat tart. Az ő nevéhez köthető a kunfakó lófajta kitenyésztése, mely állománynak apai oldala kizárólag egy kiváló alkatú, átütő örökítő anyagú lengyel konyik mén volt. Az állatokat különböző lovas találkozókra, falunapokra, kunfakó találkozókra és a híres Nyeregszemlére is elviszik.

Bemutatóival, régi életmódunk megőrzésével és népszerűsítésével nagymértékben hozzájárul szellemi és tárgyi múltunk átörökítéséhez. Eördögh András úgy gondolja, hogy hagyományainkat tovább kell adni. Munkájával kivívta a hazai és külföldi lovas szakma nagyrabecsülését is.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE
Jászszentlászló

KATEGÓRIA
kulturális örökség

Kovács László fazekasmester

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kalocsa

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Kovács László 1956-ban Karcagon született, a fazekas mesterséget 1971 óta gyakorolja. Karcagi mesterei között olyan kiváló személyek találhatók, mint Kántor Sándor Kossuth-díjas, a Népművészet Mestere, id. és ifj. F. Szabó Mihály, és Sz. Nagy István, a Népművészet Mesterei.

Karcagon elsősorban a tiszafüredi, tágabb értelemben a Közép-Tiszai tájegység stílusvilágát ismerte meg. Kalocsa város felkérésére 1983-ban önálló műhelyt nyitott. Feladata lett a régi kalocsai fazekas hagyomány felélesztése. Az utóbbi években a műhelye alkotóházzá vált.

Az elmúlt időszakban közel 50 kézműves kiállítást rendezett. Rendszeressé váltak az évente visszatérő kézműves tá-

borok: szövő, fazekas, fafaragó. Év közben az ország minden vidékéről, egy-egy mesterség legszakavatottabb képviselőit hívja meg az alkotóházba, táborok, valamint rövid, egy-két napos kurzusok megtartására.

Több mint húsz éve tanulók képzésével is foglalkozik. Célja a hagyomány megőrzésén túl olyan szakmai és emberi közösség kialakítása, mely válaszokat képes adni korunk kihívásaira úgy szakmai, mint erkölcsi értelemben. Számos díjat és kitüntető címet tudhat magáénak. Kovács László nem csak Bács-Kiskun megye, hanem az ország kiemelkedő tehetségű népművésze. Munkáit szakmai precizitás, igényesség, művészi hitelesség jellemzi.

Bóna Zoltán és neje mezőgazdasági tevékenysége

Bóna Zoltán keceli születésű, felesége, Bába Mária kalocsai származású. Mezőgazdasággal 1989-től foglalkoznak, kezdetben szőlővel, később méhészetel, mely mellett azóta is töretlenül kintartanak. A méhészet „központja” a Vörös-mocsár területén lévő tanya, ahol az anyanevelés folyik. Az ott megmaradt méhcsaládokkal nem vándorolnak. A egyes virágmézők méltán híres, a Kiskunsági Nemzeti Park védjegyével ellátott, mely elismeréseik kezdetét jelentette.

A méhészet mellett először hobbi szinten foglalkoztak különleges, tradicionális mézes lekvárok, szörpök készítésével, melyet napjainkra szintén kiemelkedő minőségben állítanak elő.

A családi vállalkozásban munkamegosztás van, a méhészet Bóna Zoltáné, felesége, Mária feladata a méhészetben a besegítés, a lekvár- és szörpkészítés.

A munkában tevékenyen részt vesznek gyermekeik is.

„Mi egy családi méhészet vagyunk, akiknél kizárólag termelői, igazi magyar mézet talál” - vallják magukról. Számos elismerést tudhatnak magukénak, többek között 2015-ben OMÉK díjat kapott mézes faeper lekvárjuk. A Nemzetközi Lekvár, Gyümölcsle, Szörp, Gyümölcsbor és egyéb Gyümölcskészítmények versenyén aranyérmes lett mézes faeper termékük és bronzérmes vadmenta szörpjük.

Az Országos Mézversenyen az ő akác-mézők lett Az év méze, mely termékük akácméz kategóriában megosztott I. helyezést ért el, továbbá virágmézők II. helyezést kapott. Több termékük is a Kiskunsági Nemzeti Park védjegyével ellátott.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

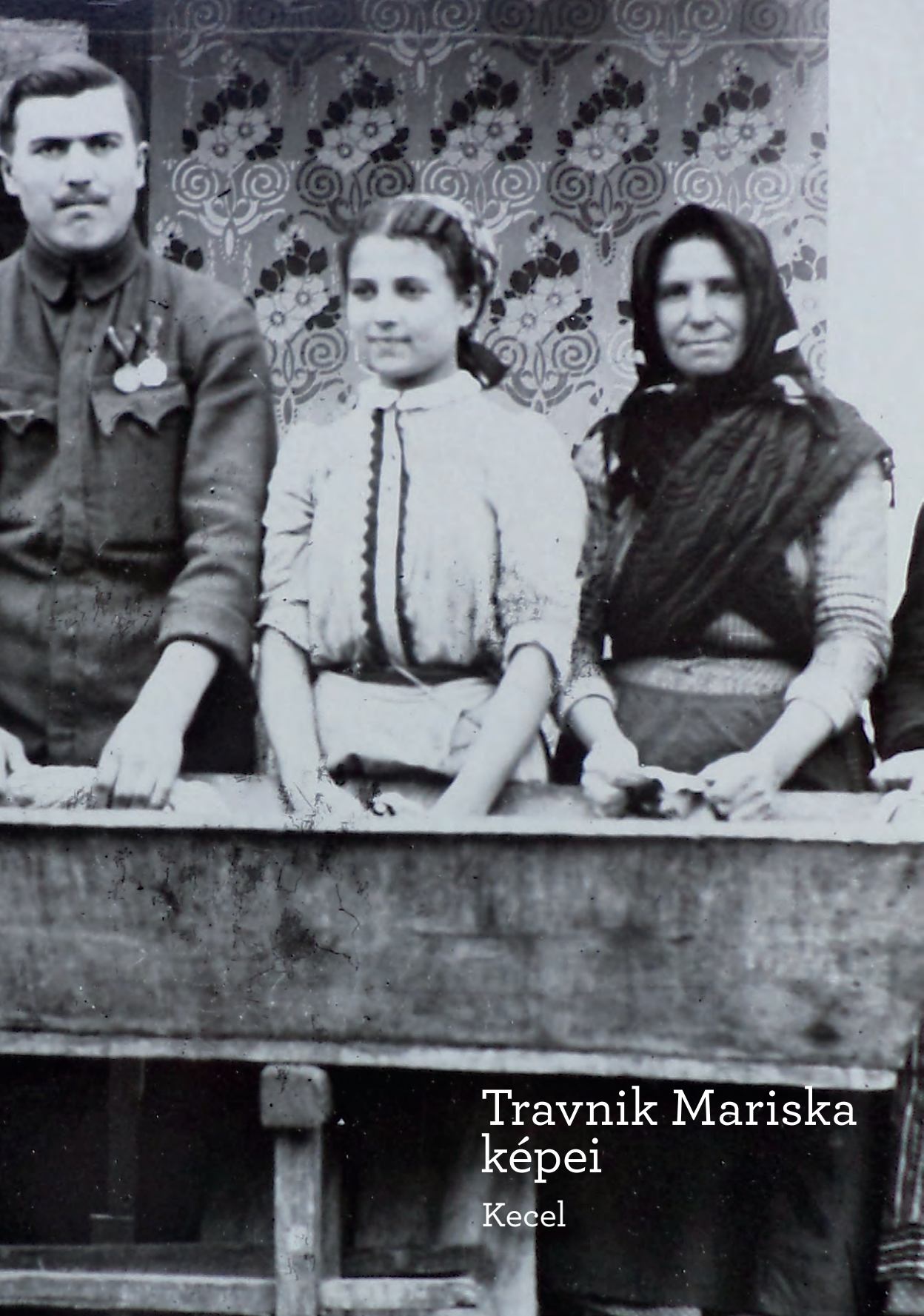
Kecel

KATEGÓRIA

agrár- és élelmiszergazdaság

Travnik Mariska
képei

Kecel

Fejes Márton paprikanemesítő, kertész munkássága

Fejes Márton keceli születésű, gyermekkorát a város külterületén töltötte Tüskösön, ahol már fiatal korában édesapjának segédkezett a földművelésben. Később Budapesten elvégezte a gépkecsesi, nehézgépezési tanfolyamot, és 5 évig dömpereken dolgozott az Aszfaltút-építő Vállalatnál. Ezt követően 1968-ban szabadföldi, majd fóliás zöldségtermesztésbe kezdett, mely fóliákban cecei és bogyszlói paprikát termelt.

1976-tól kezdett kísérletezni egy húso-sabb, nagyobb, korábban érő, betegségekkel szemben ellenállóbb fajta paprika előállításával. Ettől kezdve már nemcsak zöldpaprikát árult, hanem hibrid vetőmagot is. A szakma nehezen fogadta el tevékenységét, de kitartásának köszönhetően hamarosan új hibridfaj kísérletezésébe kezdett, mely a Keceli csüngő édes fehér nevet kapta. Ekkor már nem

maradt el az elismerés sem. Az évek múltával lányával már csak magtermesztéssel foglalkoztak. A 2001-es minősítés után 2002-ben megjelent a Keceli húsos elnevezésű új fajta. Halála után leánya, Vörösváczki Miklósne (Fejes Ágnes) vette át a stafétát, ő a mai napig foglalkozik paprikamag termesztéssel, értékesítéssel. Fejes Márton munkája elismeréseként 1994-ben Kecel Város Díszpolgára címet kapott. „... növelte a keceli zöldségkultúra és a város hírnevét, s nem marad ki az adományozók sorából sem...” áll a méltatásban.

Fejes Márton, kertész, paprikanemesítő munkássága eredményeként az általa nemesített paprikafajták állami elismerésben részesültek, részesülnek. Ott találjuk a helyi, megyei piacokon, a konyhakertekben, kertészetekben, az emberek asztalán.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kecel

KATEGÓRIA

agrár- és élelmiszergazdaság

B. Boros Ilona pedagógiai és művészeti tevékenysége

B. Boros Ilona kecskeméti születésű művész, aki szülőhelyén a tanítóképző főiskolát, azt követően pedig a szegedi Juhász Gyula Tanárképző Főiskolát végezte el, ahol rajz-földrajz szakos tanárrá vált. Feladatának tartotta az ízlésre, lényeglátásra nevelést, az alkotói érdeklődés felkeltését, játékos fejlesztését, melyet örömmel és jókedvvel igyekezett társítani.

B. Boros Ilona büszke tanítványaira, bár ő maga is számos kitüntetés birtokosa, számára a tanítványai által elért sikerek jelentik az igazi kitüntetést. A tanítás mellett maga is rajzolt, festett, mára már textiltervező iparművész. Kezdetben faliképei festményhatást keltettek, később síkszerűek lettek munkái. Alkotásainak témáit az ősi magyar mondavilágból, bibliai jelenetekből, természetből, olvasmányjaiból meríti. Textilképei tűvarrás

technikával készülnek. Számos alkalommal járt a kecskeméti Nemzetközi Zománcműhely alkotótáborban, ahol a tűzzománc képek készítésével is megismerkedett. Ma már otthoni műhelyében készülnek alkotásai. Szőnyegei, tűzzománc alkotásai különböző közgyűjteményekben, illetve magántulajdonban találhatóak. Az ország több városában és falujában rendszeresen vannak kiállításai, de bemutatkozott már külföldön is.

Kétszer is elnyerte a Bács-Kiskun Megyei Alkotói Ösztöndíjat, 1986-ban pedig a Művészeti Alap tagja lett. Pedagógiai és művészeti munkáját számos díjjal elismerték, de vallja: „Nem hajtok díjakra, ha adnak, elfogadom, az igazi kitüntetés tanítványaim sikere, ha eljönnek ezt velem megosztani, az az igazi elismerés, az igazi öröm”.

FELLEHLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kecel

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Keceli viselet

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE
Kecel

KATEGÓRIA
kulturális örökség

Egy közösség tagjainak öltözködése tükre mindennapi életüknek, kifejezője anyagi, társadalmi helyzetüknek, nemüknek, koruknak. A régi keceliek életéhez is hozzátartozott a szépség, gazdagság utáni vágyakozás.

A mára megőrzött „bőruhas” öltözetet az asszonykórus tagjai, a néptánc csoport lányai, asszonyai viselik, ezzel is kifejezve a hovatartozásukat, s az öltözködéssel megadva a tiszteletet ünnepeiknek. A szoknyára jellemző volt, hogy az anyagát 4-5 ujjnyi széles gallérba varrták be, beráncolva; ez volt a „gurulós szoknya”. Szabása nem volt, a széleket varrták egymás mellé, s a derekán kb. 30-40 centi hasítóka van. A hasítókat kötény takarta, amit ugyanabból az anyagból varrtak,

hossza általában megegyezett a szoknya hosszával, vagy egy kicsit rövidebb volt. A szoknyához általában ugyanabból az anyagból varrták a blúzt. Ezek követték leginkább a polgári divatot, míg a szoknyák, kötények maradtak a parasztosabb divatnál.

Az ünnepi kendő anyaga általában cifra, virágos selyem, „kászmír” bársony volt. Legünnepeibb a „bácskai rózsás” és az atlaszelyem alapon plüssbársony, „brüssvirágos” kendő volt.

Az 1910-es évekre kialakult keceli viselet sajátos paraszt- polgári öltözetet, stílust, ízlést és mentalitást képvisel, amely ilyen formában és minőségben mindenképpen értéket jelent a magyar népviseletek fejlődésének történetében.

Polgár Zoltán gyűjteménye – I. és II. világháborús, 1956-os hadtörténeti tevékenysége

Polgár Zoltán az ország egyik legjelentősebb hadtörténeti magángyűjtője, hiszen több mint 35 éve gyarapítja összeállítását, mely katonai, háborús relikviákat őriz.

A 20. századi viharos magyar történelem hadtörténeti emlékei igen nehezen fellelhetőek napjainkban, éppen ezért különösen becsülendő azon gyűjtők tevékenysége, akik történelmünk e szeletét hadtörténeti kutató, szervező, gyűjtő, előadói munkásságukkal igyekeznek rekonstruálni. Munkássága kiterjed a 20. századi hadtörténet szinte minden területére. Különleges, hiszen olyan ritkaságokat tartalmaz, amelyek országos szakgyűjteményekben sem találhatóak meg.

Polgár Zoltánnak az elmúlt több évtized alatt szinte megszámlálhatatlan kiállítása volt. E tárlatok beszédesek: országos jelentőségű rendezvényeket lehet alapoz-

ni gyűjteményére. Időt és energiát nem kímélve bemutatja az általa megszerzett anyagot és tudást, hagyományőrző tevékenységével, előadásaival igyekszik élővé tenni a 20. századi magyar történelmet az újabb nemzedékek számára, melyben fia, Polgár Attila az egyik legnagyobb segítsége, aki igyekszik édesapja gyűjteményét tovább gazdagítani.

FELLELHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kecel

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Travnik Mariska képei

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kecel

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Travnik Mariska 1899-ben született, s a fotózás világa már egészen fiatal korában rabul ejtette. A képkészítés rejtelmeire Szabó Árpád keceli római katolikus lelkész tanította meg.

A keceliek fotózását 15 évesen kezdte el. A képek többnyire ünnepi viseletben mutatják be Kecel parasztságát. Fellelhetők bajuszos legények, komor ábrázatú öreg parasztgazdák, sok megpróbáltatást megélt gazdaasszonyok, drága ruhákban pompázó megilletődött lányok, meztlábbas gyerekek, hetyke kereskedősegédek és büszke szabadságos bakák. A képek 1977-ben kerültek elő hat évtized után a Travnik család padlásáról. Megtalálását követően a kalocsai Visky Károly Múzeum fotógyűjteményébe kerültek.

A múzeumba került Travnik-felvételek néhány bizonytalan kivételtől eltekintve 1914 és 1919 között, az első világháború éveiben készültek. A képek nemcsak néprajzi, hanem történeti szempontból is tanulságosak. Tükrözik korukat, az első világháború éveit.

Travnik Mariska képei sokféle üzenetet hordoznak: hírt adnak egy visszavonhatatlanul eltűnt világról. A 20. század elejéről üzennek a 21. századnak és a következő nemzedékeknek.

Bedő Istvánné vertcsipke-készítő munkássága

Bedő Istvánné vertcsipke-készítő 1948-ban Kecskeméten született. Fiatalkorában szívesen foglalkozott a hímzések különböző technikájával és egyéb kézimunkák készítésével.

A kézimunkák királynőjének nevezett vert csipke készítéssel 50 éves korában ismerkedett meg, s szeretett bele. Miután a 3 alapverést megmutatták neki, teljesen önállóan, könyvekből tanulta meg ezt a lenyűgöző kézimunkát.

A Duna-Tisza közti Népművészeti Egyesületnek 1998 óta tagja, melynek vert csipke táboraikat évek óta vezeti, 1999. óta pedig a Magyar Csipkekészítők Egyesületének oszlopos tagja.

Az OIDFA Nemzetközi Csipke Világszövetség tagjaként részt vett a 2 évenként megrendezett vilákiállításokon, Prágában, Athénben, Groningenben, Caenban és a japán Kobeban.

Tíz éve a Ward Mária Leánygimnázium és Kollégiumban adja át tudását a fiatal korosztálynak. Első önálló kiállítása 2010-ben volt a kecskeméti Katona József Színházban. Lényeges állomás volt munkásságában, hogy 2012-ben Kecskeméten megrendezte az I. Nemzetközi Vertcsipke Fesztivált hagyományteremtő céllal, melyet megtisztelt részvételével a Csipke Világszövetség elnöke, Louise Senécal asszony.

Kiemelkedő szakmai munkájáért 2013. augusztus 20-án megkapta „Az Év Kecskeméti Mestere” díjat, valamint a népi kultúra ápolásában kifejtett magas szintű tevékenységéért a Magyar Művészeti Akadémia Zilahy-díját.

Bedő Istvánné legfőbb célja, hogy minél szélesebb körben továbbadja az eddig megszerzett ismereteit, s ápolja hagyományainkat.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kecskemét

KATEGÓRIA

kulturális örökség

A photograph of a lush, green arboretum. A gravel path leads through a dense forest of various trees, including a prominent weeping tree on the left. The scene is filled with vibrant green foliage and dappled sunlight. The text 'Arborétum' is overlaid in white in the upper right quadrant.

Arborétum

Kecskemét

Magyar szablya

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE
Kecskemét

A magyar szablya, mint eszköz a honfoglalás korától számítva a magyarok által terjedt el világszerte, és lett méltán híres, megalapozván ezzel országunk kardvívásának alapjait.

A szablya egyélű, görbe kard, melynek külső éle ki van élesítve. Hosszúsága 70-90 cm, ebből a penge hossza 60-65 cm-nyi. A legtökéletesebben ívelt pengéjű fegyver minőségét annak görbülete, tömege, súlypontja, a penge minősége, a markolat tengelye határozta meg. A fegyver szépségére legalább annyira ügyeltek, mint harci képességére.

Kialakult az a nézet, hogy minél szebb és pompásabb, tulajdonosa annál kiválóbb, így az árulkodott hajdani viselőjének társadalmi és vagyoni helyzetéről

KATEGÓRIA
kulturális örökség

is. Sok esetben legendák lengték körül a híres magyar szablyát, mely Belső-Ázsiából és Kínából származik.

Európába az ázsiai lovas népekkel került be a könnyű lovassági fegyver, melyben oroslánrésze volt a magyaroknak. Előnye, hogy kisebb erő kifejtésével is mélyebb sebeket ejt, mint az egyenes kard.

A szablya történelmünk szerves része, elődeink egyik legfőbb fegyvere volt.

Kecskeméti Arborétum fa- és cserjegyűteménye

A Kecskeméti Arborétum fa- és cserjegyűteményének telepítése 1986-ban kezdődött és napjainkban 62 hektáron terül el. A terület fenntartója és egyben kezelője is a KEFAG Zrt.

A gyűjteményes kert 14 ösvényén végigsétálva több mint 800-féle fás szárú növényt van lehetőségünk megtekinteni, melyek elrendezése számos szempont figyelembevételével történt. Ebből adódóan mind a fajokat, alfajokat, fajtákat tanulmányozó, vagy rendszertanban elmélyülni vágyó szakember, mind a kapcsolódást kereső arborétum látogató megtalálhatja a neki legmegfelelőbb és a számára legérdekesebb sétautat.

Minden ösvényen növényismertető táblák segítik a fákkal, cserjékkel való ismerkedést. A gyerekek és a felnőttek az egyes állomásokon olvashatnak az általuk kevésbé ismert rovarvilágról, de-

nevérekről, madarokról, békákról, gombákról, Kecskemét éghajlatáról és az arborétum talajviszonyairól.

Páratlan szépségű növénygyűjtemény, mely nem csupán a szemet gyönyörködteti, kiváló kísérleti terület az erdészek és kertészek számára és nem utolsósorban a városlakók egyik kedvenc kirándulási helye, Kecskemét „tüdeje”.

FELLEHLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kecskemét

KATEGÓRIA

természeti környezet

Zsigóné Kati népi iparművész munkássága

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kecskemét

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Zsigóné Józsefné népi iparművész, tojásfestő művész Kecskeméten született, ahol a mai napig él és munkálkodik. Számára az igazi boldogságot az alkotás öröme, a hagyományok ápolása és a tanítás jelenti. Dubaiban a világ 5 legjobb tojásdíszítője közé választották, Európában pedig az első hellyel büszkélkedhet. A British Enciklopédia hazánk sikeres személyiségei között tartja nyilván. Magyarországon a nagyközönség úgy is ismeri őt, mint „a tojásdíszítés királynője”.

2014-ben megnyitotta otthonában saját hímes tojás kiállítását, melyet hazai- és külföldi vendégek szép számmal látogatnak. A tojásdíszítése egyedülálló, mert több mint 20 féle technikával, közel 300 fajtát alkot. Szívesen tanítja kicsiknek és

nagyoknak a népművészetet otthonában, művelődési házakban és iskolákban.

2018 húsvétjára több száz darabból álló különleges tojásgyűjteménye egy újabb darabbal bővült, elkészült élete fő műve „a Nemzet Tojása”, mely művészetét és hazaszeretetét szimbolizálja. Az elkészítése során 79 szimbólumot és 11 féle technikát alkalmazott, amely világszinten is példaértékű. Üzenete alapján szorosán kötődik országunk történelméhez, államiságunk ünnepéhez, valamint a Húsvéhoz.

2018. júniusában Kecskemét Megyei Jogú Város Közgyűlése az Év Kecskeméti Mestere Díjat adományozta Zsigó Józsefné tojásfestő művésznek.

Római katolikus templom

Magyarország első vasbeton szerkezetű temploma, amely helyi védettségű középület, s a városkép egyik meghatározó létesítménye.

A neogót stílusú templom 1911 és 1913 között épült, Altrichter Ferenc plébános-sága idején tervezte Györgyi Dénes.

Szent István nevére 1913. augusztus 20-án szentelték fel Révész István, kecskeméti plébános segítségével.

Tornya 57 méter magas, mely három harangot rejt. A harangokat az ország egyik leghíresebb harangöntője, Szlezák László készítette. 2013-ban és 2014-ben a templom külsőleg és belsőleg is megújult.

A településről készült képeslapok többségén látható, így kiemelkedő szerepet kap Kerekegyháza lakosságának életében.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kerekegyháza

KATEGÓRIA

épített környezet

Áratófesztivál

Kerekegyháza

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE
Kerekegyháza

KATEGÓRIA
kulturális örökség

Az aratófesztivál, melyet Kerekegyháza-n rendeznek meg minden év augusztus 19-én, Ádám Kálmánné és Boldizsár András helyi vállalkozók kezdeményezésére.

A hagyomány szerint az aratás befejezésének végét zenés-táncos felvonulással, táncmulatsággal, evés-ivással, aratókoszorúk készítésével ünnepelték.

A városban is hasonlóképpen zajlik az ünnep: a település utcáin felvonulnak az aratókoszorúkkal és nemzeti színű szalagokkal feldíszített mezőgazdasági gépek, fogatok és hintók. A menetet nótázó kaszások és marokszedő asszonyok kísérik.

A felvonulás végén átadják az aratókoszorúkat, jelentést tesznek az aratásról

és az ez évi termésről a város vezetőjének, ezt követi az újkenyér megáldása és megszentelése. A fesztiválon kenyérdagasztás, gépi cséplés, darálás, kukoricamorzsolás bemutatókkal jelenítik meg az aratáshoz kötődő régi népszokásokat. A résztvevők közös vacsorával, mulatsággal zárják a napot.

A 2002-ben elindított népi hagyományra épülő rendezvény vidéki örökségünk része, népi kultúránkat mutatja be. Célja, hogy a jövő nemzedéke ismerje meg múltunkat, tovább gondozza, ápolja népszokásainkat.

Kunpusztaiság

A „kunkerekegyháziság”, illetve ma a „kunpusztaiság” a természetközelség, a hagyományos, zárt paraszti életforma nyomán megjelenő „lassú turizmus”, azaz lovas és gyalogos turizmus, a környezeti értékeket előtérbe helyező, a kultúráját fenntartani kívánó, nyitott életforma és szemlélet megtestesítője.

A pusztatemplomi harangszó révén jelen van az örökkévalóság felé irányuló, tájba illő vallási kultúra, amely a változatlan krisztusi üzenet hirdetésére, új kifejezési formákat igyekszik találni.

A terület a Felső-Kiskunságra jellemző hagyományos tanyás gazdálkodó életforma és tájhasználat színtere volt az 1800-as évek közepétől az 1950-es évekig. Sok kerekegyházi polgárnak, családnak a gyökerei ide nyúlnak vissza, vagy éppen földjük volt (van) a területen.

A megmaradt református pusztatemp-

lom, amely 1901 óta folyamatosan isztentiszteletek helyeként szolgál. A mint helyi védettség alatt álló építmény, a történelmi múlt, mába való átvivője.

A turizmus ismertté tette Kunpusztát a hazai közvélemény és a külföldi vendégek előtt, a lovas vendégfogadó tanyák segítségével.

FELLELLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kerekegyháza

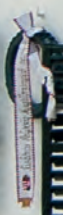
KATEGÓRIA

turizmus és vendéglátás

PORTO &
PES
5

Petőfi szülőháza

Kiskőrös

A világ első köztéri Petőfi szobra

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kiskőrös

KATEGÓRIA

kulturális örökség

A kiskőrösi születésű Petőfi Sándor a magyar költészet egyik legismertebb és legkiemelkedőbb alakja, tiszteletére a világon először szülőhelyén állítottak szobrot 1862-ben.

Létrehozásának ötlete akkor merült fel, amikor a településen szolgáló Sárkány János evangélikus lelkész - Petőfi volt iskolatársa - közzétette a Jókai szerkesztette Vasárnapi Újság hasábjain a keresztelési anyakönyv adatait. Ezzel Kiskőrösön kezdetét vette a tudatos emléképalás.

A szobrot a pesti Gerenday-cég műhelyében készítették 1861-ben, majd egy évvel később avatták fel. Az országra szóló ünnepség helyett szolid méretű, ám annál hazafiasabb rendezvény keretében leplezték le az alkotást. A szobrot eredetileg

a település legimpozánsabb helyén, az evangélikus iskola előtt állították fel.

A romló állagú homokkő dacolt ugyan az időjárás viszonyokkal, de 70 év múltán mégis restaurálni kellett. Ezt a munkát is Gerenday Antal műhelyében végezték.

A szobor állagát a II. világháború után újra javítani kellett, s annak érdekében, hogy jobban óvják, a felújítás után a Petőfi iskola falában alakítottak ki számára helyet. Az iskola lebontásakor a portré a múzeum kiállításában volt látható, ahonnan jelenlegi helyére, a szülőház udvarára a 80-as évek közepén került.

„Az egész töredéke és a töredék egésze” című Petőfi-kárpit

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kiskőrös

KATEGÓRIA

kulturális örökség

„Az egész töredéke és a töredékek egésze” című 185x263 cm méretű Petőfi-kárpitot a Magyar Kárpitművészek Egyesülete és a Petőfi Szülőház és Emlékmúzeum a költőhöz kapcsolható három évforduló: a házasságkötés 165., a költő születésének 190., és a költő halálának 165. évfordulója emlékére, 2012 és 2014 között elkészülő egyedi, monumentális képző- és iparművészeti értéként valósította meg.

A munkát az egyesület műhelyében 24 kárpitművész szőtte.

Az alkotást a készítő művészek jelenlétében Aknay János, Dr. Feledy Balázs és a múzeumi szakma képviselőjében Dr. Vigh Annamária avatta fel 2014. március 19-én.

A XXI. században ritka művészi összefogással és alkotói konszenzussal készült mű garantált színvonalú, Petőfi szülővárosához tervezett, egyedi, tartalmas és esztétikus vonzerőt jelent.

Babucsikné Zeikfalvy Anna Mária munkássága

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kiskőrös

KATEGÓRIA

kulturális örökség

A grafikusművészt már általános iskolában is az ábrázolás érdekelte, mely középiskolás korában még inkább felerősödött. Ebből adódóan jelentkezett a Szegedi Juhász Gyula Tanárképző Főiskola rajz szakára, majd Kiskőrösön tanárként helyezkedett el.

Pályája során folyamatosan oktatót rajz és vizuális művészet tantárgyakat tantervi, szakköri és művészetoktatási keretekben. Tanítványai rendre nyertek területi, megyei, országos és nemzetközi pályázatokon. A grafika műfajának teljes alkotói környezetét, a művészetoktatási intézmény jól felszerelt technikai műhelyét ő hozta létre.

Szakmai elismeréssel, főtanácsosként vonult nyugdíjba 2010-ben.

Saját művészeti tevékenységét az igényesség és az elkötelezettség, valamint a műfaji hűség jellemezte. Kezdetektől a klasszikus sokszorosított grafikai technikát alkalmazza, azt tökéletesítette, fejlesztette, variálta.

Kiállításokon 1987-től találkozhattunk munkáival. A Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének képgrafikai tagozatára 2001-ben nyert felvételt. Ez a tagság a hivatásos művészek grafikusművészek sorába emelte.

Zeikfalvy Anna munkássága során alkotásaival számos szakmai díjat nyert, 2007-ben Bács-Kiskun Megye Művészeti Díja elismerésben részesült.

Kiskőrös második Petőfi-szobra

Kiskőrös második Petőfi-szobrát 1928. március 15-én avatták fel, melynek ötlete az 1923-as centenáriumra datálható. Ekkor merült fel a városvezetés és az értelmiségi elit körében, hogy az „öreg Petőfi” mellett Kiskőrös állítson egy nagyméretű bronzszobrot is nagy szülöttének.

Egyik érdekessége, hogy az alapépítmény és a talapzat kialakításakor egy idő kapszula is került a kövek közti résekbe, melyet cink dobozba zártak a jövőnek. Tartalmazott egy dr. Kováts Vilmos által írt szobortörténetet, valamint egy okiratot, melyet az adományozók mellett bárki aláírhatott.

Bár rendkívül sok Petőfi szobor található szerte Magyarországon, a Szentgyörgyi István által készített egészalakos, több mint 2 méteres talapzatra állított

bronzszobor az országban található Petőfi szobrok közül is kiemelkedik.

Az alkotás nem csak a város, de a megye kulturális értékeinek is egyik emblemikus darabja.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kiskőrös

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Kiskőrösi Szüret és Szlovák Nemzetiségi Napok

Kiskőrösön nagy számban élnek szlovákok, ebből adódóan fontos kultúrájuk megőrzése és ápolása. Identitásuk legjellemzőbb elemei, a nyelvük, vallásuk, viseletük részben még ma is fellelhető Kiskőrösön. A nyelvet már csak az idősebb korosztály beszéli, a viseletet pedig kizárólag az asszonyokon lehet még elvételre látni. A korábbi életmódjukat, szokásaikat, kultúrájukat hagyományőrző csoportok tartják életben.

A város legnagyobb tömeget mozgató rendezvénye is erre a hagyományra épült. A Kiskőrösi Szüret és Szlovák Nemzetiségi Napok jeles alkalom a szlovák szokások, táncok, dalok felelevenítésére, és kiváló lehetőség arra, hogy a más településeken élő szlovák hagyományőrzőkkel is találkozzanak. A rendezvényt nem véletlenül kapcsolták össze a szüreti vígadalommal, hiszen az év mezőgazda-

sági eredményeit ekkor már lehet látni és ünnepelni.

A rendezvény évről évre bővül, egyre több városlakó és érdeklődő vesz részt rajta. Mára már igazi fesztiválhangulat varázsolhatja el az érdeklődőket. Ezen a városi ünnepen részt vesznek a települések testvérvárosai, bekapcsolódnak a kulturális programokba, gyakran szervezik meg az érintett partnervárosok fiataljainak vetélkedőjét is.

A rendezvény időtartama és a programok tartalma miatt népszerű kikapcsolódási, szórakozási lehetőség. A három nap alatt több ezer vendég és helyi lakos fordul meg a város főterén, figyelemmel kísérheti és részese is lehet az év legszínesebb programjának.

FELLELHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kiskőrös

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Középső bronzkori központ

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kiskőrös

KATEGÓRIA

kulturális örökség

A Magyar Nemzeti Múzeum egyik leg-szebb római kisplasztikájára Gombár Sándor tanyáján szőlőtelepítés közben bukkantak rá.

A helyszínelést végző B. Thomas Edit jelentése végén megemlíti, hogy a tanya végében, egy erdős terület mögött található magaslaton, 1951-ben egy bronzko-ri arany láncocska is előkerült. A kuta-tás során később egyértelműen sikerült beazonosítani a „szigetet”, és a szobor előkerülési helyét is pontosan meghatá-rozták. A közel 7500 m² nagyságú terület markánsan kiemelkedik a környezeté-ből. Az első szemle alkalmával több he-lyen 1-2 m átmérőjű beásásokat figyeltek meg, melyekből nagy mennyiségű kö-zépső bronzkori kerámia és kőeszköz ke-

rült elő, ezek mellett egy remek kivitelű, teljesen ép csontból faragott pontkörös díszű zabla szíjelosztó vált láthatóvá. A területen közel 150 db fémtárgyat talál-tak.

A lelőhely érintetlensége és gazdagsága miatt kiemelkedik a középső bronzkori ismert központok közül. Egyedi a kikép-zése, hasonló kialakítású mesterséges sziget nem ismert a korszakból és a tá-gabb régióból sem. Az utóbbi évtizedek legjelentősebb régészeti lelete nemcsak Kiskőrös környékén, de az egész Du-na-Tisza köze területén híres.

Egybehangzó vélemények alapján a központ további feltárása során jelentős leletek kerülhetnek elő, melyek védelme rendkívüli fontossággal bír.

Petőfi-gyűjtemény és Kossuth-gyűjtemény

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kiskőrös

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Krámer Iván nagyszabású anyaga elsősorban a szabadságharc, Kossuth Lajos, Görgey Artúr és Petőfi Sándor korabeli nyomtatott és vizuális szakmai és kultusz történeti kollekciónak.

A gyűjteményben gazdag képi, kisplasztikai, tárgyi darabok mellett kéziratok, könyvek és egyedi műtárgyak találhatóak. A gyűjtemény megközelítőleg 4000 darab kiállítható minőségű és tartalmú egyedi értéket tartalmaz.

A gyűjtő saját tulajdonú darabokból lakásában autentikus Kossuth- és Petőfi-szobát hozott létre. A gyűjtemény országos jelentőségű, nemzeti történelmi és irodalmi szempontból emblematikus időszakot jelenít meg.

Az anyagból az ország különböző településeinek tematikus válogatással aktuális időszakokban 1974 óta különböző szakmai szervezetek és intézmények rendszeresen szerveznek kiállításokat.

Krámer Iván évekig volt az Országos Kossuth Szövetség vezetője, jelenleg az Országos Petőfi Sándor Társaság vezetőségi tagja, a Petőfi Szülőház Múzeumi és Művészeti Alapítvány kuratóriumi tagja. Gyűjtőként az adekvát kulturális témakörben aktív szerepet vállal, a települések programjait kiállításokkal segíti.

Petőfi Sándor Műfordítói Szoborpark

Az Országos Petőfi Sándor Társaság ötlete alapján 1985-ben megnyílt Petőfi Sándor Műfordítói Szoborpark azzal a céllal jött létre, hogy Petőfi nemzetközi elismerését kellő tisztelettel őrizze.

A szoborkertben különböző nemzeti-ségű műfordítók szobra áll. Jelenleg 18 mellszobor őrzi emléküket. Az avatási ünnepek mindig az érintett nemzetek képviselőivel történnek.

A szoborpark egyediségével, értékeivel és különlegességével a látogatók és a szakma egyértelmű elismerését váltja ki, hiszen az irodalom és a művészetek nemzetek közötti közvetítő szerepét hivatott kifejezni.

A szobrok mennyisége és minősége már napjainkban is imponáló, de a városrendezési tervek keretében a Petőfi-sétányon újabb 10 szobor elhelyezésére alakítottak ki helyet.

Petőfi Sándor emlékének ápolására Kiskőrösön mindig egyedi formák és tartalmak kialakításával törekedtek. Ennek ékes bizonyítéka a folyamatosan bővülő, Európában is egyedülálló műfordítói szoborpark különlegessége.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kiskőrös

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Petőfi Sándor szülőháza

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kiskőrös

KATEGÓRIA

kulturális örökség

A világviszonylatban legismertebb magyar költő, Petőfi Sándor 1823. január 1-jén Kiskőrösön született. Szülővárosában sikerült eredeti állapotában megőrizni és autentikusan berendezni azt a házat, melyben családjával élt.

A lakás a XVIII. században épült, nyitott kéményes konyhája korabeli edényekkel van felszerelve, az udvari terem a kiskőrösi tartózkodás és a keresztelés relikviáit, dokumentumait mutatja be. A szülőház udvarán ma is látható a jégverem, és itt áll a világ első köztéri Petőfi szobra is. Az 1780 körül épült népi műemlék 1880 óta tekinthető meg belülről, ekkor nyitotta meg a Magyar Írók és Művészek Társasága nevében Jókai Mór.

A szülőház Magyarország első irodalmi

emlékháza. A forradalom és szabadságharc centenáriumi ünneppsorozata alkalmával fogalmazódott meg az igény arra, hogy a szülőház teljes egészében múzeummá váljék, ezért a házat renoválni kellett, és a család bútorait is oda kellett hozatni a fővárosból.

A szülőház utcai szobája a költő születésekor látható állapotot őrzi, szerény méltóságában itt áll a család bútorai közül az ágy és az almárium. Mindezen túl számos Petőfivel kapcsolatos dokumentum és tárgy tekinthető meg a kiállításon: az apa nyitott vándorládájában olyan okiratok láthatók, amelyek azt igazolják, hogy a költő születésekor a Petrovics család huzamosabb ideig Kiskőrösön tartózkodott.

Szlovák Tájház és Néprajzi Látványtár

A Szlovák Tájház berendezése egy 20. század eleji kiskőrösi szlovák jómódú réteg tárgyi világát tárja a látogató elé. A ház külső formája, beosztása és berendezése jól mutatja, hogy a Kiskőrösre települt szlovákság mennyire részese lett a magyar Alföld népi és lakáskultúrájának.

A Szlovák Tájház telkén egy lakóépület, egy nyári konyha, egy gémeskút és néhány gazdasági melléképület található. A muzeális intézmény gyűjteménye a 19. század végéről, a 20. század elejéről származó kiállított tárgyakból, és folyamatos felajánlásokból származó, hasonló korú raktári anyagból áll. Dr. Bellon Tibor néprajzkutató forgatókönyve alapján készült.

A kiállítási tér kötött, újabb tárgyakkal nem bővíthető, viszont a beérkező fel-

ajánlások (elsősorban viseleti darabok és háztartási textíliák) teret kívántak maguknak, ezért elhelyezésükre pályázati forrásból egy állandó kiállítás, látványtár és múzeumpedagógiai foglalkoztató megvalósítását tűzték ki célul a múzeum dolgozói. A sikeres pályázattal meg is valósították az elképzeléseiket, így most elmondható, hogy a kiskőrösi Szlovák Tájház a látványtárával nem csupán a nemzetiségi, hanem az összes tájház közül a legimpozánsabb látvány, gyűjteményi darabjait biztonságosan őrzi, és múzeumpedagógiai foglalkozásokkal elméleti és gyakorlati kapcsolatot kínál népismereti tárgykörben.

2006-ban „Az év tájháza” elismerésben részesült.

FELLEHLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kiskőrös

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Kiskőrösi-turjános természetvédelmi terület (Szücsi-erdő és az általa körbezárt rétek)

A Szücsi-erdő az Alföldön őshonos éger-kőrises láperdők és rétek váltakozásából áll. Az erdő és a rét hasonló összetétele Magyarországon nem lelhető fel máshol. Több, korábban is védett terület egyesítésével 1990-ben jött létre a Kiskőrösi turjános természetvédelmi terület, amely az égeres és magyarkőrises láperdőket, rekettgyeűzeseket, lápréteket és kaszálóréteket foglalja magába.

A kőrises égeres láperdőben a fák 10-15 cm mély vízben állnak. A tőzeggel borított homokos altalajon megtelepedő mohák, páfrányok és egyéb lágyszárú növények kis kerteket képeznek.

A magasabb fekvésű, már nem vízállásos területek eredeti növényzete a tölgy-kőrös-szil ligeterdő, illetve a gyöngyvirágos tölgyes lehetett. Ennek azonban mára már csak nyomait lehet felfedezni a kiskőrösi Szücsi-erdőben. A láperdők

szegélyében két cserjefaj, a gyógynövényként közismert kutyabenge és a kányabangita igen gyakori.

A fél méternél magasabb, sűrű sás állományokat csak ritkán kaszálták, mert takarmánynak értéktelenek („savanyúfüvek”), legfeljebb alomnak alkalmasak, ezért szép számmal maradtak fenn bennük ma már ritka növények: a nádi boglárka, a hosszúlevelű veronika, a mocsári aggófű, a vidrafű, a keleti békakorsó vagy a gyilkos csomorika. Kevésbé ritka, de feltűnő a másfél méteresre is megnövő sárga virágú mocsári nőszirm, valamint a szibériai nőszirm.

A területet természeti értéke és fajgazdagsága teszi igazán különlegessé.

FELELHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kiskőrös

KATEGÓRIA

természeti környezet

Dr. Magyarai Béla űr kutatásban végzett tevékenysége

Dr. Magyarai Béla Kiskunfélegyházán született 1949. augusztus 8-án, itt végezte tanulmányait. A Kilián György Repülő-műszaki Főiskolán, Szolnokon szerzett képesítést, majd 3 évig az akkori Szovjetunióban, Krasznodárban szuperszonikus repülő kiképzést kapott. 1972-ben avatták hadnaggyá, 1977-ben első osztályú vadászpilótává vált. Még abban az évben érkezett egy felhívás űrhajós válogatásra, melyre természetesen jelentkezett.

Többszörös orvosi vizsgálat után ketten maradtak Farkas Bertalannal, s 1978 tavaszán Csillagvárosba utaztak, ott készültek az első magyar űrrepülésre. A kiképzés végére szellemileg és fizikailag is készen álltak az űrrepülés végrehajtására, végül Farkas Bertalan és Valerij Kubaszov indulhatott el az űrutazásra. Értékelvén teljesítményét, Magyarai Béla

is megkapta azokat a kitüntetések, mintha az űrben járt volna: a Magyar Népköztársaság Babérkoszorúval Ékesített Zászlórendjét, valamint a Magyar Népköztársaság Űrhajósa címet.

A félegyházi városi tanács 1980. október 23-i ülésén határozatot hozott, mely szerint javasolják Magyarai Béla kiképzett űrhajós részére a díszpolgári cím adományozását. Magyarai Béla később elvégezte a Budapesti Műszaki Egyetem közlekedésmérnöki karát, 1994-ben védte meg doktori értekezését a Miskolci Egyetemen űr-anyagtechnológiából.

2001-ig különböző katonai beosztásokban dolgozott, majd ezredesként nyugdíjazták.

Dr. Magyarai Béla az űr kutatásban végzett tevékenységével öregbítette Bács-Kiskun megye hírnevét. Dr. Magyarai Béla 2018. április 23-án hunyt el.

FELLEHLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kiskunfélegyháza

KATEGÓRIA

Ipari és műszaki megoldások

Csipkeház

A Kiskunhalason készülő „halasi csipke” első bemutatkozásától, 1902-től kezdve a magyar iparművészet szerves részévé vált. Kiskunhalas egyik legnevezetesebb látnivalója - mely ezt az igazán különleges értéket őrzi - a Csipkeház, amit 1935-ben építettek a tornácos parasztházak mintájára. Az épület kifejezetten a csipkevarrók munkahelyeként szolgált, hogy fenntarthatassák a világhírű halasi csipke mintakincsét, terveit és hagyományait. Az 1939-ben két oldalszárnyal, majd 1997-ben legyező alakú traktussal bővített házban külön helyet kaptak a munkaszobák, a Csipkemúzeum helyiségei, valamint a konferencia- és kiállítóterem. Betérve megcsodálhatjuk a leheletfinom, nagy odaadással és precizitással készített mesterműveket, valamint megnézhetjük a varrás folyamatát.

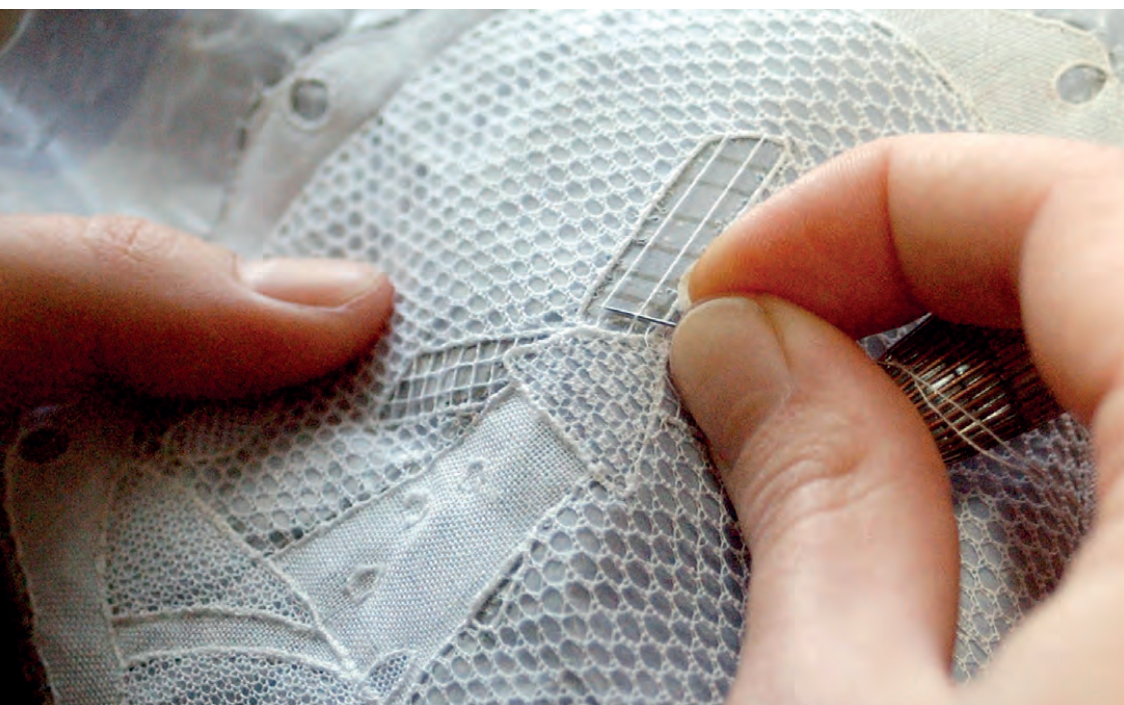

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kiskunhalas

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Csipkevarró szobor

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kiskunhalas

KATEGÓRIA

kulturális örökség

A halasi csipke a világhírnevet hozta meg Kiskunhalas számára. A szobor jelképet állít a csipkének és turisztikai látványosság is.

A szobor Barth Károly és Mózer Ilona szobrászművészek alkotása, mely a Csipkeház bejáratánál található.

A szobor egy női és egy férfi alakot ábrázol: Markovits Máriát, az első csipkevarrót és Dékányi Árpádot, az első csipke-tervezőt láthatják az érdeklődők.

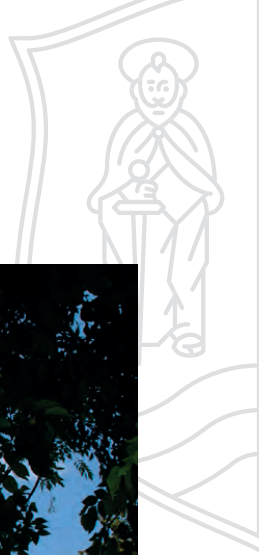
Az alkotás a Halasi Csipke Alapítvány megrendelésére 1994-ben készült, örök emléket állítva a védjegy megteremtőinek.

Az alkotás életnagyságúnál kisebb (4/5) méretarányban készült.

Az értéket körülvevő belső tér - nyers-

téglafal, pergolakerítés és díszburkolat - Kuminka István főépítész tervei alapján készült.

Kiskunhalasi római katolikus templom

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kiskunhalas

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Szagrális érték, a városképet meghatározó műemléképület, és a helyi katolikus vallási élet központja az alsóvárosi katolikus templom. Története akkor vette kezdetét, amikor Mária Terézia parancsára a város 1767-ben telket ajándékozott a templom, a kántor- és paplak építésére. Annak végrehajtásával a királynő Grassalkovich Antal grófot, kamarai elnököt bízta meg, aki 1767-ben a Királyi Kamara építómesterével megegyezett abban, hogy a halasi templomnak legyen tornya, és a szentély alatt kriptát helyezzenek el. Még ebben az évben elkezdték az építkezést, mely Gföller Jakab tervei alapján barokk stílusban készült.

A teljesen kész épületet 1770-ben Szent Péter és Szent Pál apostolok tiszteletére

szentelték fel. A hosszázás, késő barokk csarnoktemplom a korabeli belterület határán, egy természetes dombon áll.

Az egyházközség képviselőtestülete 1934-ben elhatározta, hogy a templomot kibővítik úgy, hogy akár 3000 ember befogadására is képes legyen. A régi épület stílusát követő bővítést befejezve a templomot 1940 októberében újrászentelték. Az utolsó jelentős változás a mennyezeti freskók festése volt 1944 tavaszán.

Helyi sajátosságnak tekinthető az épület névadó szentjeinek a kiválasztása.

Az egyházalapító Szent Péter és Szent Pál atyák szobra a homlokzaton a halasi katolikus egyház újraalapítására hívta fel a figyelmet.

Kiskunhalasi református templom

A városkép szempontjából kiemelkedő építmény a kiskunhalasi református templom. Hűen tükrözi a halasi lakosság több száz évre visszanyúló vallási hovatartozását. Még 1667-ben épült az első állandó imahely, melynek emlékét a napjainkban fennálló templom nyugati oldala őrzi.

Az épületet 1696-ban bővítették, majd 1702-ben tornyot építettek hozzá. A régi torony megőrzésével, ahhoz új alapokon szélesebb és hosszabb, famennyezetű templomhajót illesztettek. Felszentelése 1772 novemberében a Szentháromság tiszteletére történt.

Barokk és klasszicista stílusjegyeket mutató mai formáját az 1814-től 1823-ig tartó átépítése során nyerte el. A templom belsejének jellegzetessége a boltí-

vekkel záruló mennyezet, valamint a szabadon hagyott déli fal mentén felállított szószékek és az úrasztalát három oldalról körülölelő karzat, melyek igazán egyedivé varázsolják az épületet.

FELELHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kiskunhalas

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Tartós szegfű

Kiskunmajsa

Mayossa Néptánc csoport és Lurkó Tánc tábor

A Mayossa Hagyományőrző Egyesület alapjait egy tíz fős néptáncos baráti társaság fektette le.

Az egyesület céljai között szerepel Kiskunmajsa néphagyományainak, szellemi és tárgyi kulturális örökségének folyamatos feltárása, feldolgozása és közreadása. A magyar nyelvterület folklórájának gyűjtése, feldolgozása és színpadra állítása, és ezek érdekében felnőtt, valamint gyermek művészeti csoportok működtetése. Az elmúlt több, mint húsz esztendőben a néptánc csoport kitarzott eredeti tervei mellett, és létrehozott a városban egy néptánc bázist.

A kitarító szakmai munka meghozta eredményét. Átlagosan évi harminc-negyven alkalommal tesznek eleget különféle meghívásoknak, sokszor határainkon túlra is ellátogatnak, hogy népszerűsítsék a tájra jellemző táncokat.

A Mayossa Néptánc csoport vezetői és tagjai a heti próbák és a mindennapos elfoglaltságok mellett, nagy gondot fordítanak arra, hogy ne csak a tagok, hanem külsős érdeklődők is lehetőséget kapjanak hagyományaink, táncaink és kultúránk megismerésére. Ehhez nyújt kiváló lehetőséget a Lurkó Tánc tábor, amely szakmai- és egyben élménytábor is. Sokszínűségének köszönhetően az eltelt 11 év alatt országos, majd nemzetközi hírnévre tett szert. A néptánc, zene és ének oktatása mellett esténként országos hírvé énekesek, zenészek adnak műsort, szórakoztatják a gyerekeket és a szülőket egyaránt.

A Lurkó Tánc tábor vidám hangulata azt jelképezi, hogy ez az esemény a gyerekekért jött létre, a gyerekekről szól.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kiskunmajsa

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Tartós szegfű tanösvény

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kiskunmajsa-Bodoglár

KATEGÓRIA

természeti környezet

E ritka növény - bár hosszan virágzik - mégis a régi időkben kevesen tudtak létezéséről. Jellemzői közé tartozik, hogy nyúlánk termetű, 20-50 cm magasra nő, hamvas szürke növény. Élénk rózsaszín virágai a szár csúcsán magányosan, vagy kis csomókban fejlődnek. A virágzaton belül a virágok nem egy időben nyílnak, innen ered a „tartós” szegfű elnevezés. A napjainkban is bizonyítottan meglévő állomány 85 százaléka Kiskunmajsa-Bodoglár és Bócsa térségében összpontosul, de Szank környékén is előfordul szórványosan.

A faj megismerésének élménye érdekében épült Bodogláron a tartós szegfű tanösvény, mely egy kilométer hosszan cikázik a homokbuckák között. A tanös-

vény mintegy 500 méter hosszan tart a galagonyás-nyárasok, fekete fenyők és a tartós szegfű állományok mentén, egészen a bucketetón található megfigyelő toronyig. A térség egyedülálló természeti látványossága, mely szakvezetéssel és szakvezetés nélkül is egész évben szabadon látogatható.

Európában nálunk található ennek a ritka virágfajnak a legnagyobb területet elfoglaló élőhelye. Az évelő szegfűfaj kizárólag Magyarországon, a Duna-Tisza közének homok pusztáin és homoki rétjein őshonos, kimondottan a meszes talajt kedveli. A tartós szegfűállományok a Kiskunsági Nemzeti Park és a Duna-Ipoly Nemzeti Park természetvédelmi területein találhatók.

Kunadacsi különleges fűszerpaprika-őrlemény

A fűszerpaprikát az 1990-es évek elején kezdték el termelni Kunadacson, hagyománya ekkortájt alakult ki. Az édes fűszerpaprika-őrlemény Magyarországon nemesített, államilag elismert, a legjobb íz- és színanyagokkal rendelkező fajták vetőmagjából termelt növények megszártott termésének őrleménye. Különleges ízét, aromáját, színét a Kunadacs környékén található sajátos mikroklímájú szántóföldeken termelt kiváló minőségű nyers fűszerpaprikának, az itt gazdálkodó emberek szorgalmának és szaktudásának köszönheti.

A településen a palántát saját fóliáikban állítják elő, kézzel ültetik, kapálják, a termést pedig válogatva takarítják be. Csak az első szedést (mivel ez az őrlés után a legpirosabb) szárítják és őrlik, a további mennyiséget nyersen értékesítik. A helyi Kunadacsi Paprika Szárító és

Őrlő Nonprofit Kft. üzemében a leszedett paprikát több hétig utóérlelik (1-3 hétig udvari betonpadozaton raschel zsákban, ládában), mely idő alatt a fűszerpaprika minőségi értékei kiteljesednek.

Számos kiállításon, vásáron, bemutatón találkozhatunk vele, továbbá vendéglátó egységek is használják, valamint kapható a helyi polgármesteri hivatalban is.

A feldolgozóipar is nagy mennyiségben használja szalámikban, kolbászokban, készételek készítéséhez. A kunadacsi termőhely különleges ízt és színt ad a paprikának.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kunadacs

KATEGÓRIA

agrár- és élelmiszergazdaság

Polyák Borászat Szent Vince Pincészete

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Kunszállás

KATEGÓRIA

turizmus és vendéglátás

Polyák Mátyás gyermekkorának nagy részét édesapja mellett, a helyi szőlészetben töltötte, s már ekkor szeretett az ültetvényeken tevékenykedni.

Később,- már elismert vállalkozóként - régóta dédelgetett álmát valósította meg azzal, hogy 1983-ban elkezdett saját, házi bort készíteni. Kihívásnak érzi a termelést Kunszálláson, hiszen itt több mint 20 éve kivágták a helyi nagyüzemi szőlőültetvényeket, így újra életre kellett keltenie a termesztést. Minőségi fajtákat ültetett, melynek hamar meg is lett a gyümölcse, hiszen kiváló ízvilágú borok születtek.

A borászati üzem egy 25 m hosszú boralagút köti össze a látványteremmel, melynek különlegessége egy szentély,

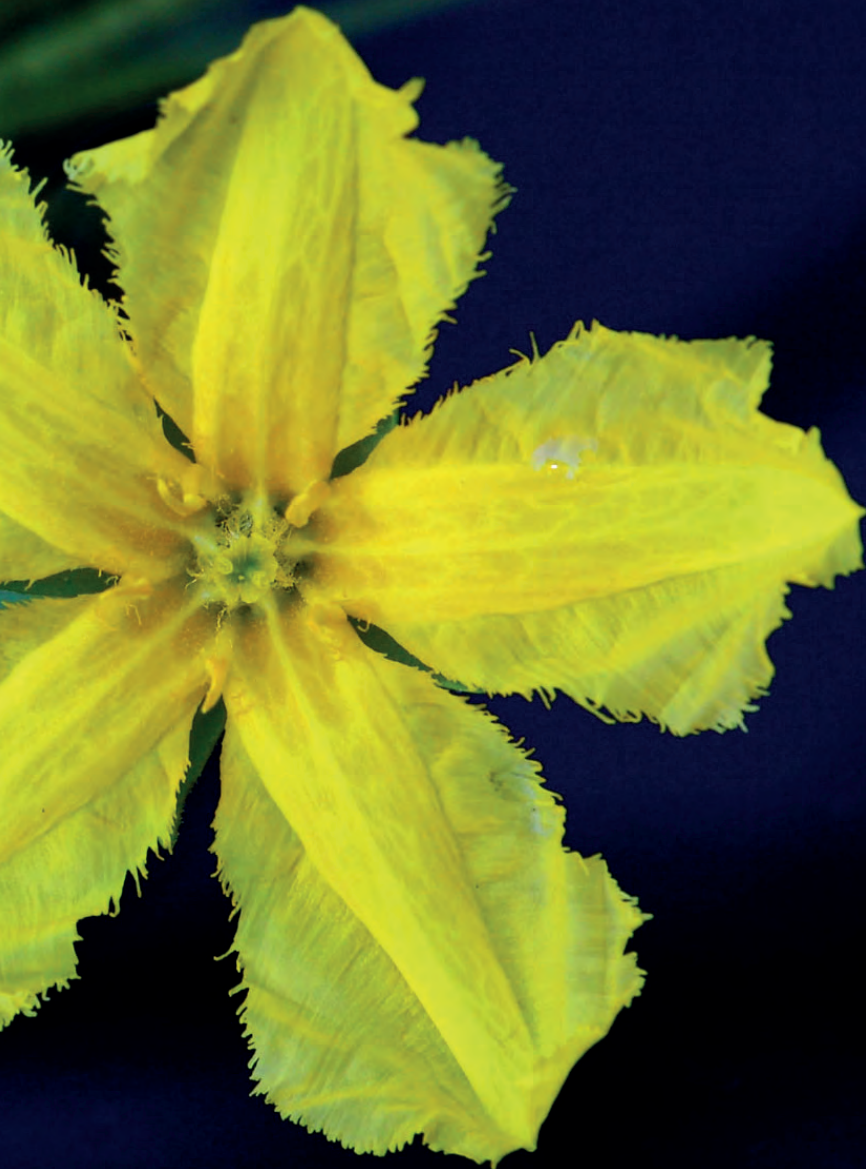
ahol Szent Vince bronzszobra látható, melyet Rétfalvi Sándor szobrászművész alkotott.

A borászat és a pincészet településmarketing, illetve turisztikai szempontból is kiemelkedő jelentőségű.

Tündérfátyol

Tóserdő, Lakitelek

1987-es „lakiteleki sátor” és a Lakiteleki Találkozó, valamint a „Lakiteleki Gondolat” hagyománya

Az 1979-es Fialat Írók Lakiteleki Találkozója Illyés Gyula részvételével, az 1985-ös lakiteleki Antológia-est után zajlott, 1987. szeptember 27-én Lezsák Sándor lakiteleki házának udvarán fölállított lakodalmas sátorban „A magyarság esélyei” címmel.

A tilalom és a túrés határán szervezett találkozón fogadta el a 181 résztvevő a Lakiteleki Nyilatkozatot, amely a magyarországi rendszerváltoztatás egyik kiemelkedő dokumentuma, melyben megfogalmazták, hogy a magyarság súlyos erkölcsi, gazdasági és társadalmi válságba került. Sürgették a sajtószabadságot, az önálló és független nézetek, programok kifejtésére alkalmas kereteket; ennek érdekében megalakították a Magyar Demokrata Fórumot. A Lakiteleki Találkozó szervezői: Bíró Zoltán, Csurka István, Csoóri Sándor, Fekete Gyula, Für

Lajos, Kiss Gy. Csaba és Lezsák Sándor voltak. A sátrat a helybeliek állították, elsősorban a lakiteleki irodalmi színpad tagjai. A hivatalos média nem tudósított az eseményről. A nyilvánosság az öszszejeövetelről másfél hónappal később, a Magyar Nemzet 1987. november 14-i számában Pozsgay Imrével megjelent interjúból értesült, amely szó szerint közölte a nyilatkozat szövegét. A lakiteleki résztvevők által létrehozott kezdeményezés, a Magyar Demokrata Fórum egy évvel később, 1988. szeptember 3-án, a második lakiteleki találkozón alakult meg hivatalosan, mint független társadalmi szervezet és szellemi-politikai mozgalom.

A magyarság esélyei című első lakiteleki találkozó ma már köztudottan történelmi jelentőségű tanácskozás volt. Ennek következtében Lakitelek neve fölkerült a történelem lapjaira.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Lakitelek

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Dugár János fazekas, a Népművészet Mestere tevékenysége

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Lakitelek

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Dugár János 1968-ban végzett a szegedi Tömörkény István Művészeti Gimnáziumban keramikusként, majd Hódmezővásárhelyen elsajátította a fekete kerámia készítését.

A Népművészet Ifjú Mestere 1974 óta, 2012 óta pedig a Népművészet Mestere. Tizenegy évig vezette a Lakiteleki Petőfi Sándor Művelődési Házban a kerámia-, később játékkészítő-, majd életmód szakkört. Számos elismerés és díj birtokosa. Gyermekkorától kötődik Lakitelekhez, 1978 óta itt is él. Mesterségében országosan elismert alkotó, hiszen az általa készített kerámia táltos sípok egyedülállóak.

Feladataira messzi távlatokból és a személyes érintettség egyszerűségével

tekint, s ez a kettősség nemessé és érdekessé teszi tárgyait. Dugár János a gyermekjátékokban is tökéletes kifejezési formára lelt. E tárgyak formavilága páratlan, ami a maga területén egészen különlegessé teszi munkáit. Munkája és tanulmányai során folytonosan ősi összefüggéseket keres az anyag-formaszimbólum hármásában, az ember és természet viszonyának meghatározásában. Kivételes képessége abban a tehetségben rejlik, hogy gondolatait hibátlan formában tudta megjeleníteni, s valamilyen képp mindenki számára érthetővé tenni.

Dugár János fazekas, a Népművészet Mestere tevékenysége, alkotásai, különösen agyagsípjai egyedülállóak.

Kösöntyű Néptáncscsoport munkássága

A Kösöntyű Néptáncscsoport az elmúlt 25 esztendőben Lakiteleken és Bács-Kiskun megyében egyaránt kiemelkedő kulturális és hagyományápoló munkáról tett tanúbizonyságot. A Kárpát-medencei néptánc hagyományainak megőrzése és ápolása révén gazdagabbá vált kulturális örökségünk.

A Kösöntyű Néptáncscsoport nagy figyelmet fordít a fiatalok tánc kultúrába való bevonására. Alapítója és vezetője Lezsák Sándorné Sütő Gabriella, szakmai irányítója Fantoly Gyula, a népművészet ifjú mestere, nívódíjas koreográfus. Mindketten a csoport táncosai is.

A néptáncscsoport célja a Kárpát-medence magyar népi kultúrájának hagyományokhoz hű őrzése, és táncban, zenében, viseletben való folyamatos megjelenítése. Rendszeres munkájuk eredményeként számos hazai és külföldi

rendezvényen mutatták be tudásukat. Nyaranta táborokat szerveznek, tanulnak és tanítanak, táncházakkal színesítik a népfőiskola közösségi életét.

Kárpát-medencei kirándulásaikon, gyűjtőútjaikon találkoznak olyan idős párokkal, akik még őrzik és visszatanítják az ősök mozdulatait, viseleteit. A Kösöntyű Néptáncscsoport olyan élményforrása Lakiteleknek, amely vonzza a fiatalokat, és ezzel teszi élővé hagyományainkat.

Munkájukat Lakitelek Önkormányzata 2013-ban Lakitelek Közművelődési Díjával ismerte el.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Lakitelek

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Lakitelek Népfőiskola hagyománya és munkássága

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Lakitelek

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Több évtizedes pedagógiai és népművelői gyakorlattal a közösségteremtés és ismeretbővítés gondolatával 1991-ben alapította Lezsák Sándor és felesége a Lakitelek Népfőiskolát. Olyan intézményt hoztak létre, amelyet az ország egyik szellemi fővárosának is neveznek.

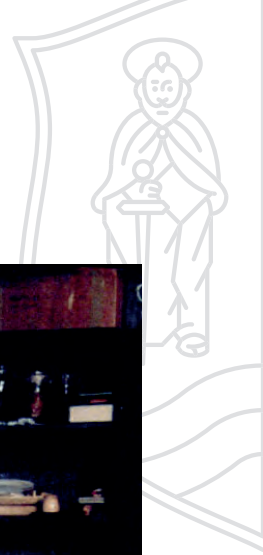
A népfőiskolai kollégiumok, szaktanfolyamok, speciális tartalmú képzések, szabadegyetemek, egy-egy szakterület továbbképző és érdekvédelmi fóruma mellett helyet kap a népfőiskolán a dolgozók gimnáziuma is. Az ökomenikus kápolna építését követően két szoborpark is létesült.

A Népfőiskola Alapítvány 2003-ban Magyar Örökség díjat kapott. Épületeinek felújítása 2012-ben kezdődött meg,

melynek során területe jelentősen bővült, és napjainkig is új létesítményekkel gazdagodik. Ezzel párhuzamosan megkezdték a Kárpát-medencei népfőiskolai hálózat kialakítását is.

A Népfőiskola minden tevékenységi formában az ismeretbővítés mellett a közösségteremtést tartja a legfontosabbnak. Egész évben működik, folyamatosan fogadja az ország minden részéből idelátogató csoportokat, egyéni látogatókat. Vezetője Lezsák Sándorné.

A Lakitelek Népfőiskola Alapítvány több mint két évtizedes tevékenysége egyedülálló úgy Bács-Kiskun megyében, mint a Kárpát-medencében.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Lakitelek

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Lezsák Sándor István, József Attila-díjas magyar költő, tanár, politikus, a Magyar Demokrata Fórum egyik alapítója. 2006-tól az Országgyűlés egyik fideszes alelnöke, Bács-Kiskun megye 4. számú választókerületének elnöke.

Kispesten született 1949. október 30-án, három felnőtt gyermek édesapja, felesége Sütő Gabriella, a Lakitelek Népfőiskola igazgatója. Budapesten a Madách Imre Gimnáziumban érettségizett, később 1969–1974-ig képesítés nélküli tanító volt Lakiteleken, a szikrai tanyasi iskolában, ahol általános iskolai tanárként dolgozott. A szegedi Juhász Gyula Tanárképző Főiskolán, magyar–történelem szakon szerzett diplomát, majd a lakiteleki Művelődési Ház népművelőjévé

és egy amatőr színjátszó csoport vezetőjévé vált.

A Fialat Írók Lakiteleki Találkozásának egyik szervezője, 1984-től pedig a Magyar Írók Szövetségének tagja lett. Később a Bethlen Gábor Alapítvány vidéki titkárává, majd a kuratórium elnökévé választották.

A Lakitelek Alapítvány és Népfőiskola alapítója, a kuratórium elnöke. 2004 márciusától a Mindszenty Társaság ügyvezető elnöke. 2006 óta a Fidesz frakció tagja, az Országgyűlés alelnöke.

Közéleti és irodalmi tevékenysége során példaértékű, maradandó szellemi értéket hozott létre.

Vargáné Bodor Judit paszománykészítő tevékenysége

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Lakitelek

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Vargáné Bodor Judit munkásságával egy régi mesterséget keltett életre Lakiteleken. Paszománykészítő tevékenysége igen ritka, kevesen vannak hazánkban, akik ezzel a szakmával foglalatkoskodnak.

A családi környezet hatására kislány korától horgolt, kötött és hímzett, majd Budapesten textiljáték-készítésből szakmunkás bizonyítványt szerzett. Lakitelekre házasságkötését követően költözött, majd később a családi vállalkozásban kezdett el dolgozni, mely mellett szabadidejét a kézimunkázásnak szentelte. Utóbbi egyre nagyobb lelkesedéssel és odaadással végezte.

A korábbi tudás bővülésével egyre szélesebb körű technikákat ismert meg. Sorra került a gyöngyfűzés, csipkeverés,

szövés, frivolitás (csomózott csipke) és textiljáték készítés is. A paszománykészítés rejtelseibe Tompa Éva avatta be, akitől megtanulhatta a mesterség alapjait.

Vargáné Bodor Judit eredeti, 16. századi technikával (horgolással) készíti munkáit, melyek méltán híres, gyönyörű darabok.

Tőserdő, valamint a szikrai Holt-Tisza természeti értékei

A Tőserdő, Lakitelek Nagyközség üdülőterülete és legfőbb természeti egysége. Területe egybeolvad a Kiskunsági Nemzeti Parkkal, mely a legkisebb és talán legszebb tájegysége.

Gazdag növény és állatvilágával kedvelt célpontja a turistáknak és a természetbarátoknak. A Holt-Tisza a horgászok, illetve a lovasok és kutyasétáltatók paradicsoma.

A szikrai Holt-Tisza első védetté nyilvánítását 1955-ben javasolták, s a Kiskunsági Nemzeti Park megalapításakor, 1975-ben lett nemzeti parki törzsterület. Változatos geomorfológiai tájként a Tisza-mente egyetlen nemzetközi jelentőségű területe. Gazdag fajösszetételű puha- és keményfa ligeterdők váltakoznak itt égerláp erdőkkel, szinte járhatatlan mocsarakkal, virágoktól illatos rétekkel, zsombékok övezte kisebb-nagyobb tavakkal.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Lakitelek

Kiemelkedő értéke Szikra-pusztá magyar csenkeszes nyílt homoki gyeének maradvány társulása, melyet egy kis kései szegfűs, árvalányhajas, kakukkfűves rét őriz az üdülőterület védett részeként. Az egykori homokpuszta mai ökoszisztémájának jelentős tagja a kései szegfű. Tőserdő, valamint a szikrai Holt-Tisza hazánkban egyedülálló természeti értékekkel rendelkezik, megőrizte a tiszai folyamszabályozás előtti jellegét. Bács-Kiskun megyében az egyetlen terület, ahol a kiskunsági homokvidék és a tiszai felszín élesen találkozik.

A természeti szépségek kitűnő hátteret adnak a Tősfürdőnek, a helyi kalandparknak és a csónakkölcsönzőnek, valamint a nyári rendezvények és fesztiválok legfőbb helyszínének.

KATEGÓRIA

természeti környezet

Szelesné Kása Ilona, a Népművészet Ifjú Mestere tevékenysége

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Lakitelek

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Szelesné Kása Ilona a lakiteleki Eöt-vös-iskola grafika tanszakának vizuális- és környezetkultúra tanára. Művészi hitvallása szerint: alkot, tanul, tanít. Fő kutatási és tevékenységi területe a tojásírás.

Népi iparművész, 1995-től a Népművészet Ifjú Mestere, valamint az országos hatókörű Népi Iparművészeti Tanács zsűritagja. Tojásíró tevékenységét így határozza meg: „A legősibb technikával – méhviasszal – írom elődeink és azok újra alkotott mintavilágát a tojásra. Saját nevelésű és gyűjtésű hazai növényekből állítom elő hímeseim színező anyagát. Új, de természetes színeket tudok tojásaimon megjeleníteni. Elköteleztem magam a növényi tojásírás terjesztésére.

Feladatom egy összefoglaló mű megírása e témában.”

Másik alkotóterülete a gyöngyfűzés. Népi és modern ékszereket készít minőségi alapanyagokból.

Szelesné Kása Ilona Lakiteleken élő és tevékenykedő, sokoldalú, országos és nemzetközi hírű művész. Díjai is mutatják tehetségét, amivel a tojásírás és a gyöngyfűzés területén működik.

Péteri-tó
Pálmonostora

Sárgamajor

A Sárgamajor a múlt azon, ma már kevésbé ismert szegmenseit is őrzi, mely egykoron meghatározta az alföldi ember életmódját és mindennapi életét. A kúria és a megmaradt gazdasági épületek bepillantást engednek abba, ami manapság már csak skanzenekben és történelmekönyvekben fedezhető fel.

Múltja egészen a XIX. század közepéig, az 1830-as évekig nyúlik vissza. Régészeti leletekkel bizonyítható, hogy a település már a rómaiak idejében és a honfoglalás korában is lakott volt.

Változás akkor következett be, amikor ez a terület számos más kiskunsági birtokhoz hasonlóan, a törökök kiűzése után az Orczy bárók tulajdonába került. E család nevéhez fűződik a község újranépesítése az 1830-as évek körül, ami településtörténeti szempontból is meghatározó. A Sárgamajor napjainkban

magántulajdonban van. A tulajdonosok – Héjja Béla és Héjja Béláné Kecskeméti Magdolna - 15 éve vásárolták meg az akkor még leromlott állapotú majorságot. Idővel nemcsak magát a kúria épületét hozták rendbe, de újjáépítették az egykor porig rombolt kápolnát, illetve a melléképületeket is helyreállították. A család ezekben ma baromfityenésztéssel foglalkozik.

A XIX. századi majorságok négyzetes elrendezése az Alföldön ma már szinte csak itt látható, pedig egykoron ez jellemezte a majorsági gazdálkodást folytató birtokos nemesség életmódját és építészeti stílusát.

A Sárgamajor ma műemléki védettséget is élvez, ami már ezzel is jelzi, hogy a jövő számára értékes és megővésra, ápolásra érdemes épületegyüttesről van szó.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Pálmonostora

KATEGÓRIA

épített környezet

Dr. Szarvas Ferenc orvosi, tanári életpályája és munkássága

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Pálmonostora

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Dr. Szarvas Ferenc 1930. november 26-án, Pálmonostorán született. A szülőhelyén töltött elemi évek és a Kiskunfélegyházán elvégzett középiskolai tanulmányok után a Szegedi Orvostudományi Egyetem, Általános Orvostudományi karán 1956-ban orvosi diplomát szerzett summa cum laude minősítéssel. Ezután sikeresen elvégezte a belgyógyászati és a gasztroenterológiai szakképesítéseket.

Munkásságát a Szegedi Orvostudományi Egyetem belgyógyászati klinikáján kezdte, ahol később igazgatóhelyettes lett, majd a Szegedi Városi Kórház, belgyógyászati osztály vezetője volt. A Szegedi Tudományegyetem oktatói közé tartozott, majd betöltötte az Országos Egészségügyi Felsőoktatási Záróvizsga

Bizottság elnöki posztját.

Az egyetem 2001-ben professor emeritus címmel jutalmazta az egész pályafutása alatt nyújtott odaadó munkájáért.

Már pályakezdő orvosként azt vallotta, hogy „Az élethez, az egészséghez és a boldogsághoz minden embernek joga van”. Ragaszkodását kitűnően mutatja a „Vallomás a szülőföldről, gyermekkori gyökerekről” című írása és a „Pálmonostora Díszpolgára” kitüntetés átvételekor elhangzott köszönő beszéde.

A professor Pálmonostora köztisztviselőben álló tagjai közé tartozik, akihez a település lakói több ízben bizalommal fordultak orvosi tanácsért és segítségért, és ő legjobb tudomása szerint igyekezett segíteni.

Péteri-tó

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Pálmonostora

KATEGÓRIA

természeti környezet

Az egykoron hatalmas területet felölelő szikes pusztaság e háborítatlan részén még fellelhetőek a különleges pusztai növény- és állatvilág egyedei.

A löszös talajra a szél homokbuckákat hordott, amik között mélyedések keletkeztek, s a vajatokba időszakosan csapadék gyűlt össze, ami rossz lefolyásának köszönhetően, hosszútávon is megmaradt. Ebből keletkeztek az olyan szikes tavak, mint a Péteri-tó, melyet négy tó alkot: Egyes-, Kettes- és Hármas-tó, illetve a Paragi-tó vagy Récés-szék.

Változatos állatvilágát különböző gerinces és gerinctelen fajok alkotják. Megannyi rák-, rovar- és csigafaj él a szikes vidéken. A terület igen gazdag madárvilággal büszkélkedhet, aminek

köszönhetően a tó környéke madárrezervátumként is funkcionál. Változatos növényvilágát az ilyen szikes területre jellemző egyedek alkotják.

A halastavak és a környező élőhelyek fauna- és flóraállományának alaposabb megismerése érdekében a Kiskunsági Nemzeti Park létrehozta a mintegy 3500 méter hosszúságú Vöcsök-tanösvényt. A mindenki számára bejárható könnyű túraútvonal több állomásból áll. A megannyi információt közvetítő tanösvénnyel, több felállított kilátóval, a maga háborítatlan természeti környezetével kellemes hétvégi kikapcsolódást nyújthat családoknak, madártani szakembereknek és természetkedvelőknek egyaránt.

Csonka-torony Árpád-kori templomrom

A templom István király birtokán helyezkedett el, aki rendeletében meghatározta, hogy „Minden 10 falu építsen egy kőtemplomot”, továbbá kimondta azt is, hogy a helyben található építőanyagon túl a már ott lévő rommaradványokat is fel kell használni az építéshez. Mindezt bizonyítja, hogy a templom falában ma is megtalálhatóak a római korból származó téglák.

A vaskos falak, a lőrésszerű ablakok azonban korábbi építésre utalnak, a nyolcszög 3 oldalán záródó (poligonális) szentélykiképzés pedig már a XIV. század előtt is fellelhető volt. A templom tájolása K - Ny irányú, egyhajós, kapuzata dél felé nyílt. Anyaga zömmel réti mészkő (darázkő), de találunk benne római kori téglát, és egyéb vulkáni eredetű köveket is (andezit, andezittufa), melyek nem helybéli építőanyagok. A köveket

habarccsal kötötték össze, melybe égett meszet apróra zúzva oltottak bele.

Műemléki védeettséggel rendelkezik, hiszen az egyetlen ilyen állapotban épen maradt romtemplom az Árpád-korból, mely az Alföldön található. Sokan látogatják, zárandoklatokat is szerveznek ide Szent Imre herceg halálának napja körüli időszakban. Ekkor látható itt egy fényjelenség, a toronyablakon át ilyenkor süt be a nap a szentélybe.

FELLELHETŐSÉGÉNEK HELYE

Soltszentimre

KATEGÓRIA

kulturális örökség

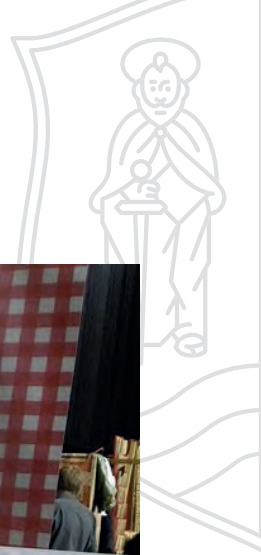

Vadkerti-tó

Soltvadkert

Rita Házi Szörpfőzdéje

FELELHETŐSÉGÉNEK HELYE

Soltvadkert

KATEGÓRIA

agrár-és élelmiszergazdaság

Rita Házi Szörpfőzdéje az ország közepén, Soltvadkerten termő gyümölcsök és más növények hasznosítása révén készít számtalan ízletes és egészséges lekvárt és zamatos szörpöt.

Soltvadkerten a gyümölcsstermesztésnek és természetesen a gyümölcsfeldolgozásnak is nagy hagyományai vannak, mely hagyományokat igyekeznek fenntartani e manufakturális gazdaság is, hiszen a helyben termő gyümölcsöket és a környék szabadon növő növényeinek levelet, virágát dolgozzák fel.

Egyik fő céljuk a tradicionális tartósító eljárással üvegbe zárni a tavasz, nyár és az őszi ízeit, ugyanakkor a termékek egészségességét megőrizni.

A gyümölcsöskertet az agrár-környe-

zetgazdálkodási program előírásainak megfelelően művelik, szem előtt tartva a környezettudatos gazdálkodást. A tartósítás hagyományos, vegyszer nélküli, több nemzedéken át öröklődött módszerrel történik.

A Rita Házi Szörpfőzdéjében készülő lekvárok és szörpök az értékesítési formák bővülése révén elkerülnek az ország más részein élő magyar családok asztalára, sőt, éttermek ét-, és itallapjára, lehetőséget adva ezzel arra, hogy a magyar földön termett, egészséges élelmiszerek az ország bármely pontján fogyaszthatóvá váljanak.

Csettegő

A csettegő - mely a hajtómotor jellegzetes „csettegő” hangjáról kapta a nevét - Soltvadkerten és környékén elsősorban mezőgazdasági, erdészeti munkákra kifejlesztett és gyártott gép, mely ma is fontos szerepet tölt be a környék életében.

Az első csettegőt 1964-ben Lehoczki Ferenc géplakatos (1996-ban Soltvadkertért Kitüntető Oklevelet kapott) tervezte és építette meg.

Soltvadkert - mezőgazdasági település lévén - fejlődésében kulcsszerepet játszott a csettegők jelenléte és helyben történő gyártása. A soltvadkerti borvidék talán leghasznosabb találmánya volt, ami a szállítás mennyiségét és sebességét is nagyban megnövelte. Készültek olyan konstrukciók is, amelyek szállítási feladatokon felül, talajművelésre, permetezésre és más munkákra is használhatóak

voltak, sőt szüret idején a szőlőt is ezekkel a járművekkel szállították, különösen Soltvadkert, Kiskőrös környékén.

Találhatunk köztük fix és billenő platós változatokat is. Az egyediségét fokozta, hogy minden háztartás a saját, otthon talált eszközeiből rakta össze az ő csettegőjét, ami sok esetben teljesen a tulajdonosához volt köthető, mint egy jellegzetes ismertetőjegy. A klasszikus darabok mellett számos más változat is készült. A konstrukciók kialakításának csak a fantázia és az anyagi lehetőségek szabtak határt.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

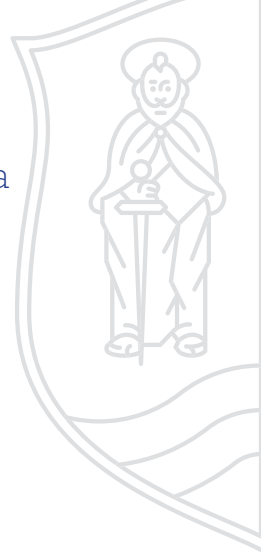
Soltvadkert

KATEGÓRIA

ipari és műszaki megoldások

Krebsné Tuska Zsuzsanna keramikus munkássága

FELLEHLHŐSÉGÉNEK HELYE
Soltvadkert

KATEGÓRIA
kulturális örökség

Krebsné Tuska Zsuzsanna, rajztanár és keramikus művész, 1948. május 23-án született Tótkomlóson. Szegeden érettségizett, kerámia szakon, majd rajz, szlovák nyelv és irodalom szakon diplomázott, később pedig a Képzőművészeti Főiskola felsőszintű rajztanári képzését is teljesítette. Friss diplomásként került Soltvadkertre és nyugdíjazásáig a soltvadkerti Kossuth Lajos Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási intézményben oktatott.

Krebsné Tuska Zsuzsa a különböző országos és nemzetközi pályázatokon megszámlálhatatlan díjat nyert és kiemelkedő eredményeket ért el növendékeivel. A négy évtized alatt kapott elismerésekben és kitüntetésekben rendre összefonódik

a pedagógiai és az alkotótevékenység elismerése. Folyamatosan képezte magát, de sohasem öncélúan: tudásvágyának mozgatórugója, hogy mindazt, amit tanult továbbadhassa tanítványainak. Többféle technikát, technológiát használ, így található művei között sómázás technikával készült dísz tárgy, fekete kerámia, raku technika, de leginkább az oxidációs égetést alkalmazza.

Rendkívüli pedagógiai érzéke és tudása párosul rendkívüli művészeti érzékével és képességével. Pedagógusi és keramikus művészi tevékenysége által nagy hatással van a gyermekek és szüleik, valamint művésztársai, a művészet iránt érdeklődők érzelmi fejlődésére, a közösség építésére.

Vadkerti-tó

A mintegy 75 hektár nagyságú, vízcepp alakú tó északnyugaton elkeskenyedik, a déli részen pedig kiszélesedik, a tó fenekét laza és finomszemcsés iszap borítja.

Vízének kémiai összetétele jótékony hatással van a reumatikus bántalmak enyhítésére. A Vadkerti-tó gyógyhatással is bíró vízeről 1839-ben jelent meg először tudományos vizsgálati anyag, azonban a szikes tó már az 1780-as években készült, katonai térképen is megtalálható.

A part egyik oldala nádas: ez a horgászok és a nyugalmat kedvelők világa.

A tó és környéke páratlan madárfaunával rendelkezik, amit a Kiskunsági Nemzeti Parkot látogató ornitológusok, fotósok előszeretettel vizsgálnak és fotóznak. A Vadkerti-tó növény- és állatvilágának megismerését szolgálja a körülötte megépített tanösvény. Az onnan megközelíthető kilátóról a tó teljes képe látható. A

főleg nyárfából álló vegyes erdőben néhány tanya bújik meg - ez itt a jellemző külterületi településforma.

A másik partszakasz beépített: ahol több száz hétvégi ház és egy tucat különböző ifjúsági tábor található. Az 500 férőhelyes, partra nyíló, jól felszerelt kemping szolgáltatásait évente több ezren veszik igénybe.

A környéken lévő éttermekben tájjellegű, ízletes ételek és a helyben termelt borok kínálatából válogathat a kedves vendég. Az üdülőszezonban tartott színes rendezvények között szerepel: horgászverseny, országos motoros találkozó, bor- és sörfesztivál, melyeket több tízezer látogatnak.

FELLELEHETŐSÉGÉNEK HELYE

Soltvadkert

KATEGÓRIA

természeti környezet

Szent Korona Cukrászda

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Soltvadkert

KATEGÓRIA

turizmus és vendéglátás

Az 1971-ben nyitott Szent Korona Cukrászda fagyaltjait és süteményeit napjainkra az egész országban ismerik és külföldön is letette névjegyét. Szervánszky József László cukrászmester gyermekeivel és a mögöttük álló csapattal hosszú évek óta kitartással és kreativitással készíti különleges fagyaltjait, süteményeit, tortáit, házias jellegű pogácsáit, pitéit és lepényeit.

A vállalkozás 2005-ben megkapta az év cukrászdája címet, mely méltó elismerése volt az addig befektetett munkának. Nevét a Szent Koronáról kapta, mely egyszerre hordozza magában a magyarságtudat szent képét és a nemzeti összetartozás jelképét. Ezt a nemzeti öntudatot hivatott jelképezni az épület is, mely,

már első látásra nagy hatást gyakorol hangulatos és előkelő berendezésével. A cukrászda irodalmi kávéház is egyben. A költészet napján 2009-ben nyílt meg az a nem mindennapi kiállítás, mellyel valóban irodalmi központja lehet Vadkert és az ország kulturális életének. Az „Irodalmi-kávéház” belterében elhelyeztek 52 magyar költő és író bronzarcképéből álló portré-sorozatot.

A vállalkozásról kialakult igen pozitív vélemény miatt már turisztikai látványosságnak is számít. Példaértékű az, hogy a családi vállalkozás világszínvonalú cukrászdává nőtte ki magát. Az odaadással és szakértelemmel készített remekműveknek nincs párja, olyan értéket képviselnek, mely időtálló.

Sükösd Szent Anna kápolna búcsúja

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Sükösd

KATEGÓRIA

kulturális örökség

A kápolnát 1747-ben építtette Pocskai Gergely érseki erdőkerülő. A szabadon álló, kisméretű félköríves szentélyzáródású búcsújáró római katolikus kápolna jellegzetes sükösd i oromzattal, huszár-toronnyal és cserépfedéssel van ellátva. (A „sükösd i oromzat” nevet valószínűleg az akkor Sükösdön épült házak oromzat formája miatt kapta melyek közül 2-3 ház még ma is fellelhető.)

A körülötte álló kőszobrok között látható: Szent Anna a gyermek Máriával, Szent József a kis Jézussal, melyek az 1800-as években készültek, a kőfeszület pedig 1808-ban. Az épület valószínűleg a megye legrégebben épült kápolnája.

A Szent Anna kápolna a többi búcsújáróhelyhez képest is a legrégebbi, máig is

látogatott zarándokhely. A régi hagyományokhoz hűen minden év július harmadik vasárnapján tartják a Szent Anna napi búcsút. A lelkes hívek a mai napig is gyalog zarándokolnak el processzióval (keresztel és lobogókkal).

A környékbeli településekről nagy számban vesznek részt a zarándokok a katolikus szentmisén, amit a kápolna melletti tisztáson celebrálnak.

Gy. Szabó Béla munkássága és a képtár

Gy. Szabó Béla világhírű erdélyi fametsző és grafikus kiállításai szinte az egész világot bejárták, ő maga is járt Kínában, Mexikóban, a Szovjetunióban és Európa számos országában.

Napjainkban életműve jelentős részét Szank őrzi. Gyulafehérváron született 1905-ben, Szankon 1936-ban járt először, melyet később számos látogatás követett.

Gy. Szabó Bélát magával ragadta az alföldi szelíd buckás, kis belvizekkel tarkított egyszerű táj és az emberek; melyet bizonyít az is, hogy a települést tekintette művésszé válása első állomásának. Itt készült 28 tusrajzát 1941-ben „Homokvilág” című albumában adta közre. Később fametszeteket is készített itteni emlékei, élményei alapján, amit szanki korszakának neveznek a művészettörténészek.

Az utolsó szanki látogatásakor, 1982-

ben született döntés arról, hogy állandó kiállítási helyet biztosít a község a nekik adományozott műveknek. Ez először a művész által kiválasztott 70 fametszet volt, később, halála után az örökösök is adományoztak és akaratának megfelelően a Nemzeti Galéria is Szanknak adott 468 Gy. Szabó-képet. Így mintegy 700 alkotásból válogathatják egy-egy kiállítás anyagát.

A képtár avatása 1986. október 3-án volt, ezt a művész nem érthette meg, 1985. november 30-án, Kolozsváron elhunyt. Azóta 17 gyűjteményes tárlatot láthattak az érdeklődők az alkotásokból.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Szank

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Magyar Történelmi Emlékút

A Magyar Történelmi Emlékúton tíz fafaragó mester domborművei, száz méteren, huszonegy képből több mint ezer esztendő jeles eseményeit mutatják be a honfoglalástól egészen napjainkig.

A művészek 2014-ben kezdték az emlékút alkotásainak faragását, mely 2015 augusztusára készült el. A tablóképek 100 x 70 cm-es méretben, szárított tölgyfából készültek. Az elkészült alkotások művészi értékük mellett, fontos szerepet töltenek be az iskolások és a játszótérre érkezők történelmi szemléletének alakításában.

A fafaragó tábor alkotói két nyáron készítették el a tablókat. A Történelmi Emlékútnak köszönhetően Szank egyik legszebb közterületévé vált a Pongrátz Gergely tér, melyben minden arra járó érdeklődő gyönyörködhet.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Szank

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Születések fája és harangláb

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Szank

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Szank község központjában lévő alkotás, a „Születések fája” Rékasiné Dr. Oláh Gizella, a Tooltechnik Kft. egyik tulajdonosának gondolata volt. 2008-ban, a harmadik fafaragó táborban Balatoni Tibor tervei alapján helyi fafaragók: Czinkóczi Mihály, Radvánszki Tibor, és Czinkóczi Dániel készítették el.

A fára minden évben anyák napján felkerül az előző évben született gyermekek nevével egy-egy rézlevélke, majd az apák megkondítják a harangot. A harang az örömhírt hivatott a közösség tudtára adni. Akkor verik félre, mikor egy új jövevényel gyarapodott a település.

2014-re az első fa megtelt levelekkel, ezért az akkori fafaragó tábor alkotói

újabb két fát készítettek azt remélve, hogy levelek sokasága borítja el hamarosan ezeket is.

Az alkotás művészi értéke és egyedisége erősíti az itt élők településhez való kötődését.

Szanki sportcentrum és tekesport

A mai napig működő sportpálya 1971 és 1977 között épült, sportolási lehetőséget nyújtva ezzel a község lakóinak.

Felépítésében jelentős szereplőként vett részt az NKFV Szanki Üzeme, az Új Élet Mezőgazdasági Szövetkezet, a Haladás Mezőgazdasági Termelőszövetkezet és a társadalmi munkát végző községi lakosság. Elsőként a futball-, a kézilabda-, a röplabda-, és a teniszpálya készült el. A sportpályán kapott helyet az 1977-ben átadott kétpályás és az 1980-as években újabb két pályával bővített tekecsarnok, mely a rendszerváltás után is a megye legmodernebb létesítményének számított. Ezt követően Szank lakói remekeltek tekejátékban, s a helység legeredményesebb sportága lett.

A női tekecsapat 1986-87-ben a nemzeti bajnokság első osztályába került. 1994-ben az ország nyolc legjobb női csapata

között, a Szuper Ligában versenyeztek, melyre eredményeikből adódóan még a további években is többször volt lehetőségük. Miután a meghatározó tagok befejezték a versenyzést, utánpótlás hiányában nem neveztek a nemzeti bajnokságba. Azóta a férfi csapat képviseli Szankot a magyar tekesport nemzeti bajnokságában, szintén szép eredményekkel.

2011-ben az önkormányzat felújította a futó-, és teniszpályát, valamint az extrém sportok kedvelőinek is lehetőséget biztosított egy gördeszka-, görkorcsolya-, és BMX-akrobat pálya kialakításával, melynek nézőterét is felújították, ezzel biztosítva a lakók számára a sportolási és kikapcsolódási lehetőséget.

FELLELEHETŐSÉGÉNEK HELYE

Szank

KATEGÓRIA

sport

Szanki Méz és Meggyfesztivál

A Méz és Meggyfesztivál a település egyik legnagyobb és legsokszínűbb nyári rendezvénye, melyet 2009 óta minden évben a meggy érésének idején, általában júniusban tartanak.

A kétnapos fesztivál során a vendégek előtt gasztronómiai ínycsengések tárházát vonultatják fel, ahol természetesen kiemelt szerepet kapnak a helyben készített mézek és a helyben termelt zamatos meggy. A szórakozásról énekesek, humoristák, színészek, ügyességi versenyek, változatos és kreatív programok gondoskodnak, így a kikapcsolódás garantált. A rendezvény specialitásai: a meggybólé, meggypálinka, meggylekvár, csokis meggy, meggyes rétes, meggyes lepény és a helyi mézkülönlegességek közöttük a selyemfű méz is. Hagyomány a Meggykirálynő és Mézkirályválasztás, illetve a Guinness-rekordkísérlet is,

utóbbi között szerepelt már a világ leghosszabb mézesmadzagjának elhúzása, a legnagyobb „meggy-Magyarország” térképének elkészítése és a léggömbökből készülő mézsejt, benne páros meggyel, amit több mint ezer ember segített „kijáratni”.

A legtöbben Szankról és környékéről érkeznek a fesztiválra, de akad számos külföldi látogató is, akiket vonz a méz és a meggy megannyi elkészítési variációja. Az első két évben a fesztiválon kevéssel ezer fő alatti volt az érdeklődők száma, a harmadik évben több mint ezren vettek részt, 2012-től meghaladta a 2 ezer főt.

A programsorozatot évről-évre, újabb és újabb érdekes és ötletes szórakozási és gasztronómiai kínálatával bővítik.

FELELHETŐSÉGÉNEK HELYE

Szank

KATEGÓRIA

turizmus és vendéglátás

Szentkirályi ásványvíz

FELLEHETŐSÉGÉNEK HELYE

Szentkirály

KATEGÓRIA

agrár- és élelmiszergazdaság

A Szentkirályi ásványvíz felfedezése a Vitapress Kft. tulajdonosának, Balogh Sándornak köszönhető, akinek az 1989-ben indult családi vállalkozása szörp- és üdítőital gyártással kezdett foglalkozni.

Az előállításához szükséges nagy mennyiségű víz miatt a cég telephelyén kutat fúrtak, majd annak vizét bevizsgáltatták, és a laboratóriumi vizsgálatok során kiderült: nagy tisztaságú és egyedi ásványanyag tartalmú vizet találtak. Öt évvel később elkezdtek palackozni és forgalmazni az ásványvizet, majd 2003-ban Balogh Levente megalapította a Szentkirályi Ásványvíz Kft.-t.

A Szentkirályi ásványvíz 2004-ben a világ legjobb ásványvize lett: szénsavmentes kategóriában elnyerte a párizsi Aqua

Expo Eauscar-díját, maga mögé utasítva világhíres, nagy múltú ásványvizeket. A 206 méter mélyen található, több millió éves földalatti forrásból származó víz jó íze, rendkívüli tisztasága, nitrit és nitrát mentessége, alacsony ásványi anyag-, és ezen belül is alacsony nátrium-klorid-tartalma miatt bátran fogyaszthatják a magas vérnyomásúak, és még a legkisebbek is. Emellett fontos a csontépítéshez elengedhetetlen kalcium, valamint a szív- és érrendszer működéséhez szükséges magnézium aránya.

A Szentkirályi ásványvizet Bács-Kiskun megyében, Szentkirály határában palackozzák 1994 óta, ezzel is országos és világhírnevet szerezve a megyének.

Ransonnet-Villez Eliza munkássága

FELLELHETŐSÉGÉNEK HELYE

Tass

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Ransonnet-Villez Eliza Ausztriába vándorolt francia arisztokrata családból származott, aki házassága révén költözött Magyarországra, majd férje, Nemes Nándor 1894-ben bekövetkezett halála után sem tért vissza szülőföldjére, hanem a család tassi (szenttamási) birtokán és Budapesten élt. Gyermektelen özvegsége idején életét kizárólag a művészetnek szentelte.

Az arcképfestésben először Vastagh György, később Angeli Henrik volt a mestere. Műveit nemcsak a hazai, hanem a külföldi tárlatok is szívesen fogadták. Festményei nagy részét a portré műfajában alkotta.

Parlamenti képviselő férje politikai szerepvállalása is hozzájárulhatott ahhoz,

hogy a bárónő néhány kiemelkedő közéleti személyiség arcképét is elkészítette, mint például Deák Ferencét, Csáky Albinét és Liszt Ferencét.

A festőnő halála után, 1899-ben a Múcsarnokban mutatták be a hagyatékában fennmaradt több mint kétszáznegyven művét.

Végrendeletében 10 ezer forintot hagyott e célokra, s felkérte Benczúr Gyulát, hogy az összeg kamataiból a fiatal tehetségeket segítse. Jótekonysága a környéken is ismert volt: 30 ezer koronás alapítványának segítségével hozták létre a kunszentmiklósi kórházat a XX. század elején.

Jótanács Anyja római katolikus templom

A tiszalpäri templomdomb nyugati oldalán emelkedő barokk épület alapkövét 1752-ben helyezték el, felszentelésére három év múlva, 1755. november 19-én került sor Althann Mihály váci püspök kezdeményezésére, Szűz Máriának, mint a „Jótanács Anyjának” tiszteletére.

Egyhajós, keletelt, egyenes szentélyzáródású barokk stílusú templom. Nevezetessége a XVIII. század végéről származó, fából készült rokokó stílusú Mária-szobor.

A főoltár építménye és szobrai igen értékesek, Szűz Mária családját ábrázolják. Bal oldalon Mária szüleit: Joachimot és Szent Annát, majd Zakariást és Erzsébetet jeleníti meg. A mellékoltár Szent András tiszteletét jelzi, a történeti hagyományok szerint ugyanis az ő elismerésére épült a településen az eredeti kis templom a XIII. század táján.

Az 1760-ban megalapított plébánia élén álló plébánosok a lelkipásztori, liturgikus tevékenységük révén a mai napig szorosán összefonódnak a falu mindennapjaival.

Az egyházi jelenlét a szentségek kiszolgáltatásával kapcsolatos szertartások révén átszövi az alpári emberek életét a születéstől a halálig. A tiszalpäri egyházi hitélet napjainkban is számottevő.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE
Tiszalpäri

KATEGÓRIA
épített környezet

Fonott kosár

Tiszaalpár

Kádár Lajos népi író munkássága

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Tiszaalpár

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Kádár Lajos 1896. május 19-én született Tiszaalpáron. A kiemelkedő tehetséget Móricz Zsigmond látta meg benne. Alkotói munkássága alatt tizenhárom könyvet, körülbelül 100 novellát, valamint néprajzi cikkeket írt. Főbb művei: Rozika, Cigányok, Kujtor lelkek, Lidércsziget, Az istentelenek, A pusztán, Börtönnapló és az Ártatlanok című drámája. Az író eleinte cselédként dolgozott, majd bojtár is volt, miután 1912-ben Budapestre ment.

Az első világháborúban katonaként vett részt, majd hadifogságba került. Az itteni élményeit A doni halálbánya (1936) című regényében írta meg. Több regénye és novellája jelent meg az 1930-as és 1940-es években, emellett számos elbeszélését

publikáltak a napilapok, folyóiratok. Kádár Lajos megjelent regényeinek többsége a szülőföld, Alpár és az azt övező puszták életéről szólnak népmesékre emlékeztető módon, ugyanakkor szociográfiai ismeretek birtokában mesél. A Kolomp szól a ködben című önéletrajzi írásában mutatta be Tiszaalpár szépségeit, a térség lakóinak emberségét.

Tiszteletére emlékszobát rendezett be az önkormányzat, ahol helyet kaptak hagyatéki tárgyai, amelyek megidézik az alkotót. A könyvtár helytörténeti gyűjteményében megtalálhatók a jelenleg fellelhető művei. Az író munkásságáért Tiszaalpár Nagyközség Díszpolgárává választották.

Gergely Ramóna Edit népi kézműves - kosárfonó munkássága

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Tiszaalpár

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Gergely Ramóna Edit a Népművészet Ifjú Mestere, Népi Iparművész 25 éve végzi vesszőfonó tevékenységét. Alkotó munkájában olyan egyedi értékeket őriz és fejleszt tovább, mint az erdélyi gyökerű „húzott” vesszőfonási technika (amelynek sajátossága, hogy nem fonva, hanem több szál együttes hajtásával alakítja a formát, méretet a vesszőből készült használati tárgyakon), valamint a „hímzett üveg”, amely az egész Kárpát-medencében kifejezetten csak Tiszaalpárra jellemző – többgenerációs, – érték. Sajátossága, hogy a szövés mintakincsére, valamint technikájára hagyatkozva készül „nyúlveszőből” a vesszővel bevont üveg.

Fontosnak tartja, hogy átadja azt a tudást, amelynek birtokában van, ezért kézműves táborok munkájában vesz részt, valamint saját tábort is szervez.

Gergely Ramóna Edit tehetséges, fiatal értékmentő kézművesként ízléses és egyedi formavilágú alkotásaival, mestersége iránti őszinte elkötelezettségével hírnevet hozott településének és megyéjének egyaránt.

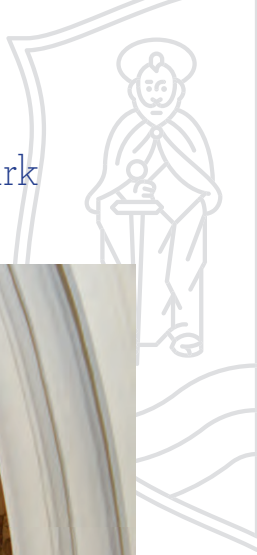

Szent Anna-templom

Tompa

A tompai Szent Anna-templom, Redl-kastély és park

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Tompa

KATEGÓRIA

kulturális örökség

A tompai Szent Anna-templom, valamint a Redl-kastély és park felvirágoztatása báró Rédl Béla nevéhez köthető, aki miután 1851-ben megörökölte a birtokot, kastélyát átépíttette és oldalszárnyakkal bővítette, Gerster Károly és Kauser Lipót budapesti építészek készítették. Legszébb része a bejárat felett húzódó lépcsőzetes oromzat, a fiatornyokkal és a Redl-család épen maradt bárói címérével. A kastélyt körülölelő park 37 holdnyi terület, melyet csodálatos fák és egy műemkek klasszicista kiülő díszít. A park eredeti kiterjedése, mintegy 50 hektár lehetett. A kastélyhoz közeli „belső park” mai ékességei a hatalmas kocsányos tölgyek, hársak, fekete fenyők, japán akácok és a közelben álló tiszafa csoport. Ez a műemlék együttes megyénk egyik ék-köve.

A templom a magyar építészet egyik

Benedek Péter Emlékház – országos védett műemlék

Benedek Péter Uszódon született, a népi naiv festészeti irányzat egyik kiemelkedő alakja. Pályafutása során szülőfalujához mindig hű maradt, amely megmutatkozik az általa készített festmények témájában is.

A múzeumnak berendezett 19. századi parasztházban a festő tárlata és egy uszódi tárgyakkal álló néprajzi kiállítás látható. Az épületet a festő születésének 100. évfordulójára restaurálták és megnyitották. A tervezett felújítási és állagmegőrzési munkák a külső teherhordó szerkezeteket érintették.

A házat 1965-ben nyilvánították műemlékké. A Benedek Péter festő szülőházában megtekinthető tárlat és néprajzi kiállítás egész évben várja az érdeklődőket.

Az épület hűen mutatja be az adott korra jellemző elrendezést és berendezési tárgyakat emléket állítva Uszód szülöt-

tének. Fenntartásával és megőrzésével a helyi hagyományok ápolását, a kulturális és közösségi élet erősítését helyezik előtérbe.

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

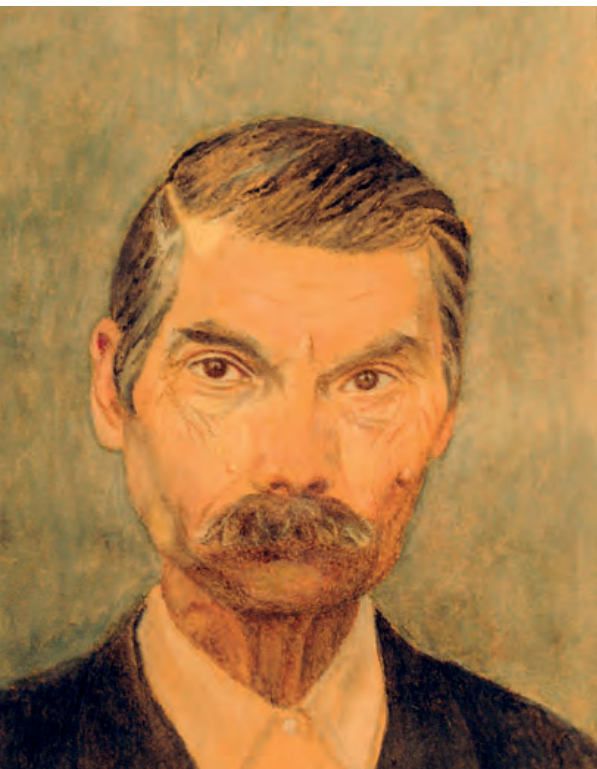
Uszód

KATEGÓRIA

épített környezet

Benedek Péter festő munkássága

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Uszód

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Benedek Péter uszódi születésű festő. Művészeti képzésben nem részesült, földművesként dolgozott, majd az I. világháború alatt hadiüzemben gyári munkásként foglalkoztatták. Ösztönös tehetségét itt fedezte fel Bálint Jenő, aki pártfogója lett.

Művein a paraszti élet hétköznapi és ünnepi eseményeit olaj-, akvarell- és pasztellképeken örökítette meg. Képzeltgazdag, részletező kedvvel előadott életképei mellett - melyek a naiv művészet rangos alkotásai (pl. Mennek a menyasszonyért, Cigánykaraván, Családi kör, Vasárnapi mulatozás, Mennek a munkába) - portrékat, realiztikus ceruzarajzokat is készített.

A korabeli kritika és a művésztársada-

lom is nagy elismeréssel fogadta művészetét. 1970-ben a Népművészet Mestérévé vált; 1974-ben a Munka Érdemrend arany fokozatát nyerte el.

Benedek Péter a népi naiv festészeti irányzat megalapítója és kiemelkedő személye volt. Bár elhagyta szülőfaluját, mégis hű maradt hozzá, mert távollétében uszód ihletésű képeket is festett.

Életét és munkásságát őrzi a Benedek Péter Emlékház, továbbá a helyi általános iskola is az ő nevét vette fel.

Az Uszódi Képzőművészeti Alkotótábor 2013 óta Benedek Péter Alkotótábor néven ismert.

Benedek Sándor népi költő munkássága és versei

Benedek Sándor Uszódon született 1909. március 5-én. A település életének meghatározó alakja volt. A földműves családból származó, hat elemi iskolát végzett művészember szülőhelyén földművelésből élt. Első versét 1925-ben írta, Vadvirágok című verseskötetét 1933-ban adták ki. Benedek Sándor 1936-tól 1945-ig volt a helyi tánccsoport vezetője, érde-me az uszódi tánc- és népművészet meg-óvásában felbecsülhetetlen. Munkássága híressé tette az uszódiak tánckultúráját, Uszód jelképévé tette a friss csárdás táncot, a gubbantóst és megóvta a szín-pompás viseletkultúrát a feledéstől. Ver-seiben többnyire szülőfalujáról ír, s élet-pályája bizonyítja, hogy szorgalommal és kitartással a legnehezebb sorból indulva is bármit el lehet érni.

Egyik legszebb verse Uszódról:

UJRA HALLOM...

*Ujra hallom kicsi falum harangját
S a nagy erdő turbékoló galambját.
Szívem, lelkem örömében felkacag
Itt a kéklő kiskunsági ég alatt.
(...)*

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Uszód

KATEGÓRIA

kulturális örökség

I.

Magyar aratás

1. Itten mind a mi k' most szép magyar aratás
Kariátokan imen, Duna-Tisza téren,
Kálász tengert ringat júniusi szél
Mert a magyar nyárból ez erőt el.

2. A sok kim aratás, hogy jelyam után
Fajó dal terem aratás, hogy jelyam után
Vér aratás, hogy jelyam után
A kerdőből a botatog magyar aratás.

3. Itten fagyunk, de élünk, megfeszül a kar.

Uszódi kézi hímzés

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Uszód

KATEGÓRIA

kulturális örökség

Az uszódi kézi hímzés szín- és formavilága hasonlít ugyan a kalocsai hímzéshez, mégis eltér attól. Ez adja egyediségét, amely kifejezetten a településre jellemző.

Az itt élők közül néhányan még napjainkban is készítenek kézzel és géppel hímzett terítőket, melyek színvilága igen egyedi és változatos. A hagyományőrzők körében legismertebb színek a tulipiros, lángszín, borszín, libazöld, irigysárga, fecskenyakvörös, vadgalambkék, gálickek és bársonykék. Motívumkincse gazdag, főként virágornamentika jellemzi, többek között: ibolya, csillagvirág, liliom, tulipán, szegfű, harangvirág, margaréta, orgona, árvácska, rózsza, rózsabimbó, nefelejcs és gyöngyvirág.

Uszódon Romsics Istvánné és Szabó Jánosné nevét érdemes kiemelni a kézi hímzéssel kapcsolatban.

Érdemes megőrizni és az utókornak átadni ezt a tudást és népi kultúrát, melyre a település méltán büszke.

Uszódi népviselet

FELLEMLHETŐSÉGÉNEK HELYE

Uszód

KATEGÓRIA

kulturális örökség

A múlt században Uszódon a népviselet nagy divatnak örvendett. Napjainkban már inkább csak az idősebb korosztályra jellemző, hogy hordja a régmúlt hagyományait idéző ruhákat.

Az uszódi Hagyományörző Néptánc-csoport az ottani viselet sokszínűségét mutatja be.

A lány, illetve asszony ruháknál egyaránt fellelhető az úgynevezett spanglis fekete cipő, vagy papucs, a kis alsó, a keményített alsószoknya és a zsebkendő, mely csodaszép fehér gyöngysor szalaggal van díszítve. A különbségek jól észrevehetőek: a lányok világos (rózsaszín) felsőszoknyát hordanak, kivarrott inggel és mellénnyel, vagy fehér felsőszoknyát kivarrott inggel és gyöngyös pruszlikkal

(melyet maguknak készítettek) és hajfonatos kontyot. Az asszonyok hólyag kontyot, sötétebb vastagselyem felsőszoknyát, fehér inget és réklit, esetenként selyem vállkendőt is viselnek.

A férfi viseletben korosztályi különbség nincs: csizmát, bő nadrágot, bő inget (két bodros), fekete mellényt, kalapot (bal oldalán muskátli és rozsmaring) hordanak.

Az uszódi népviselet őrzi a régmúlt nagy becsben tartott hagyományait.

Uszódi táncok – Uszódi gubbantós

FELELHETŐSÉGÉNEK HELYE

Uszód

KATEGÓRIA

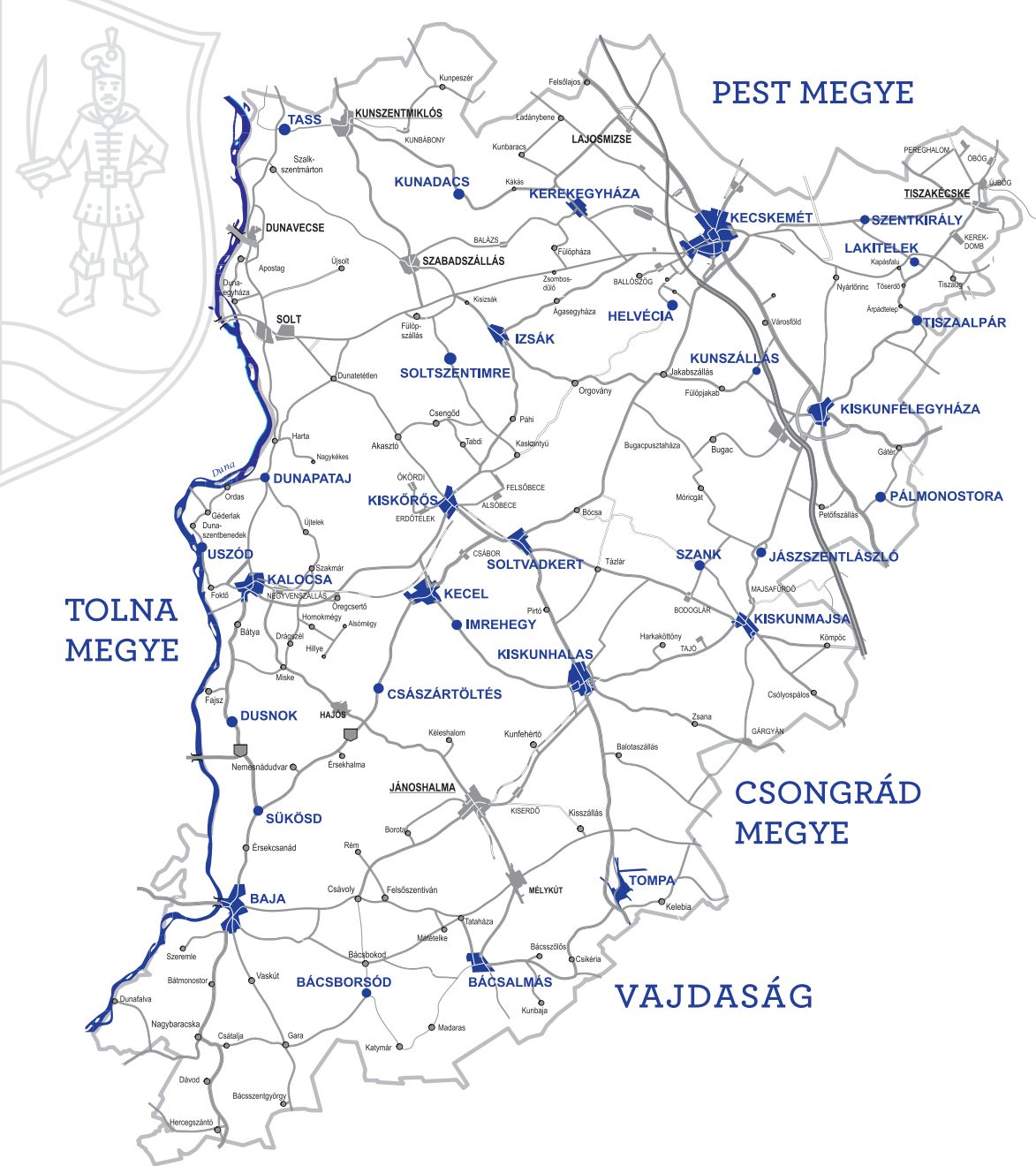
kulturális örökség

Uszód községben nagy múltra tekint vissza a hagyományőrzés, melyről kevés írásos dokumentum maradt fenn, de a régi nóták és tánclépések nemzedékről nemzedékre szállnak. Benedek Sándor uszódi parasztköltő életrajzában olvashatjuk az első írásos említést a néptáncal kapcsolatban.

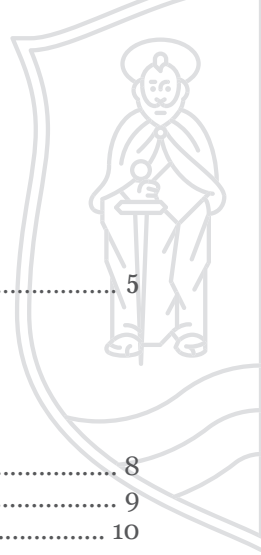
Az uszódi tánc egyik híres eleme a gubbantós, mely jellegzetes friss csárdás, a Duna-menti friss csárdások közül a legkülönlegesebb. A nyugati táncdialektusok területi jellemzőiből a lent hangsúlyos forgást őrzi, míg a párelengedő csalogatás és a lippentős motívum kelet-dunántúli hatásokat mutat. Itt tartják a nőt a leghosszabb ideig a levegőben és itt emelik a legmagasabbra, mely

egy igen látványos elem. A gubbantós annyit takar, hogy a friss csárdás során a nő és a férfi egy jellegzetes rogyasztó mozdulattal táncol.

Uszódon a példaértékű hagyományőrzés egyik kiemelt részét képezik az uszódi táncok, melyekre a település méltán büszke.

Tartalomjegyzék

Bevezető	5
-----------------------	---

Bács-Kiskun megyei értékek

Bácsalmás

A Bácsalmási Képfestő Műhely	8
Bácsalmási zsidó temető	9
Dulity Tibor népművelői, festőművészi és képzőművészi munkássága	10
Bácsalmási gyapjas gyűszűvirág termőhely.....	11
A volt Latinovits Endre kúria	12
Latinovits Frigyes kastély.....	13
Latinovits sírkápolna.....	14
Római katolikus templom	15

Baja

Bajai zsinagóga	18
Szentháromság tér a Szentháromság-szoborral	19
Bajai halászléfőző bogrács	20
Gregus Pál tárogató készítő mester munkássága	21
Jánoska-eresztés	22
Pencz József hálókötő	23
Türr István-kilátó az országzászlóval	24
Délvidéki földikutya	25

Császártöltés

Császártöltési pincesorok	26
---------------------------------	----

Dunapataj

A dunapataji községháza	27
A dunapataji Magyarok Nagyasszonya római katolikus templom és plébánia	30
A dunapataji református templom és parókia	31
A dunapataji református templom műemléki környezete	32
Parasztpolgári lakóház Dunapatajon	33
Dunapataji cselédház	34
Dunapataji lakóház és kovácsműhely	35
Dunapataji lakóház és istálló	36
A dunapataji Duna-szakasz természeti környezete	37

Tartalomjegyzék

Dusnok

A Feketi-kápolna búcsúja	38
--------------------------------	----

Helvécia

Helvéciai református templom	39
Helvéciai római katolikus Nagyboldogasszony templom	40

Imrehegy

Imrehegyi Nektár, kései szüretelésű bor	41
---	----

Izsák

Gedeon Birtok borai	44
Szent István pezsgők	45
Thermal gyógyvíz termékek	46
Izsáki Sárfehér Napok	47
Kolon-tavi madárvárta	48
Piéta-szobor	49
Kolon-tó	50

Jászszentlászló

Eördögh András kunfakó lófajtája és tanyás gazdálkodása	51
---	----

Kalocsa

Kovács László fazekasmester, népművész, a Népművészet Mestere hagyományörző művészeti és közösségi tevékenysége	52
---	----

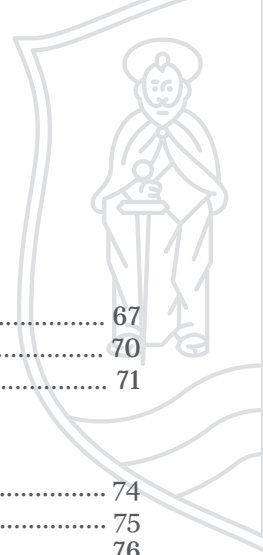
Kecel

Bóna Zoltán és neje mezőgazdasági tevékenysége	53
Fejes Márton paprikanemesítő, kertész munkássága	56
B. Boros Ilona pedagógiai és művészeti tevékenysége	57
Keceli viselet	58
Polgár Zoltán gyűjteménye – I. és II. világháborús, 1956-os hadtörténeti tevékenysége	59
Travnik Mariska képei	60

Kecskemét

Bedő Istvánné vertcsipke-készítő munkássága	61
Magyar szablya	64
Kecskeméti Arborétum fa- és cserjegyűjteménye	65
Zsigóné Kati népi iparművész munkássága	66

Tartalomjegyzék

Kerekegyháza

Római katolikus templom	67
Aratófesztivál	70
Kunpusztaiság	71

Kiskőrös

A világ első köztéri Petőfi szobra	74
„Az egész töredéke és a töredék egésze” című Petőfi-kárpit	75
Babucsikné Zeikfalvy Anna Mária munkássága	76
Kiskőrös második Petőfi-szobra	77
Kiskőrösi Szüret és Szlovák Nemzetiségi Napok	78
Középső bronzkori központ	79
Petőfi-gyűjtemény és Kossuth-gyűjtemény	80
Petőfi Sándor Műfordítói Szoborpark	81
Petőfi Sándor szülőháza	82
Szlovák Tájház és Néprajzi Látványtár	83
Kiskőrösi-turjános természetvédelmi terület (Szücsi-erdő és az általa körbezárt rétek)	84

Kiskunfélegyháza

Dr. Magyarai Béla úrkutatásban végzett tevékenysége	85
---	----

Kalocsa

Csipkeház	86
Csipkevarró szobor	87

Kiskunhalas

Kiskunhalasi római katolikus templom	88
Kiskunhalasi református templom	89

Kiskunmajsa

Mayossa Néptáncsoport és Lurkó Táncműhely	92
Tartós szegfű tanösvény	93

Kunadacs

Kunadacsi különleges fűszerpaprika-őrlemény	94
---	----

Kunszállás

Polyák Borászat Szent Vince Pincészete	95
--	----

Tartalomjegyzék

Lakitelek

1987-es „lakiteleki sátor” és a Lakiteleki Találkozó, valamint a „Lakiteleki Gondolat” hagyománya	98
Dugár János fazekas, a Népművészet Mestere tevékenysége	99
Kösöntyű Néptáncsoport munkássága	100
Lakitelek Népfőiskola hagyománya és munkássága	101
Lezsák Sándor közéleti, irodalmi tevékenysége	102
Vargáné Bodor Judit paszományszerző tevékenysége	103
Tőserdő, valamint a szikrai Holt-Tisza természeti értékei	104
Szelesné Kása Ilona, a Népművészet Ifjú Mestere tevékenysége	105

Pálmonostora

Sárgamajor	108
Dr. Szarvas Ferenc orvosi, tanári életpályája és munkássága	109
Péteri-tó	110

Soltszentimre

Csonka-torony Árpád-kori templomrom	111
---	-----

Soltvadkert

Rita Házi Szörpöződjé	114
Csettegő	115
Krebsné Tuska Zsuzsanna keramikus munkássága	116
Vadkerti-tó	117
Szent Korona Cukrászda	118

Sükösd

Sükösd Szent Anna kápolna búcsúja	119
---	-----

Szank

Gy. Szabó Béla munkássága és a képtár	120
Magyar Történelmi Emlékút	121
Születések fája és harangláb	122
Szanki sportcentrum és tekesport	123
Szanki Méz és Meggyfesztivál	124

Szentkirály

Szentkirályi ásványvíz	125
------------------------------	-----

Tass

Ransonnet-Villel Eliza munkássága	126
---	-----

Tartalomjegyzék

Tiszaalpár

Jótanács Anyja római katolikus templom	127
Kádár Lajos népi író munkássága	130
Gergely Ramóna Edit népi kézműves - kosárfonó munkássága	131

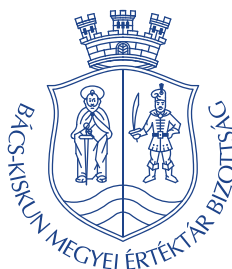
Tompa

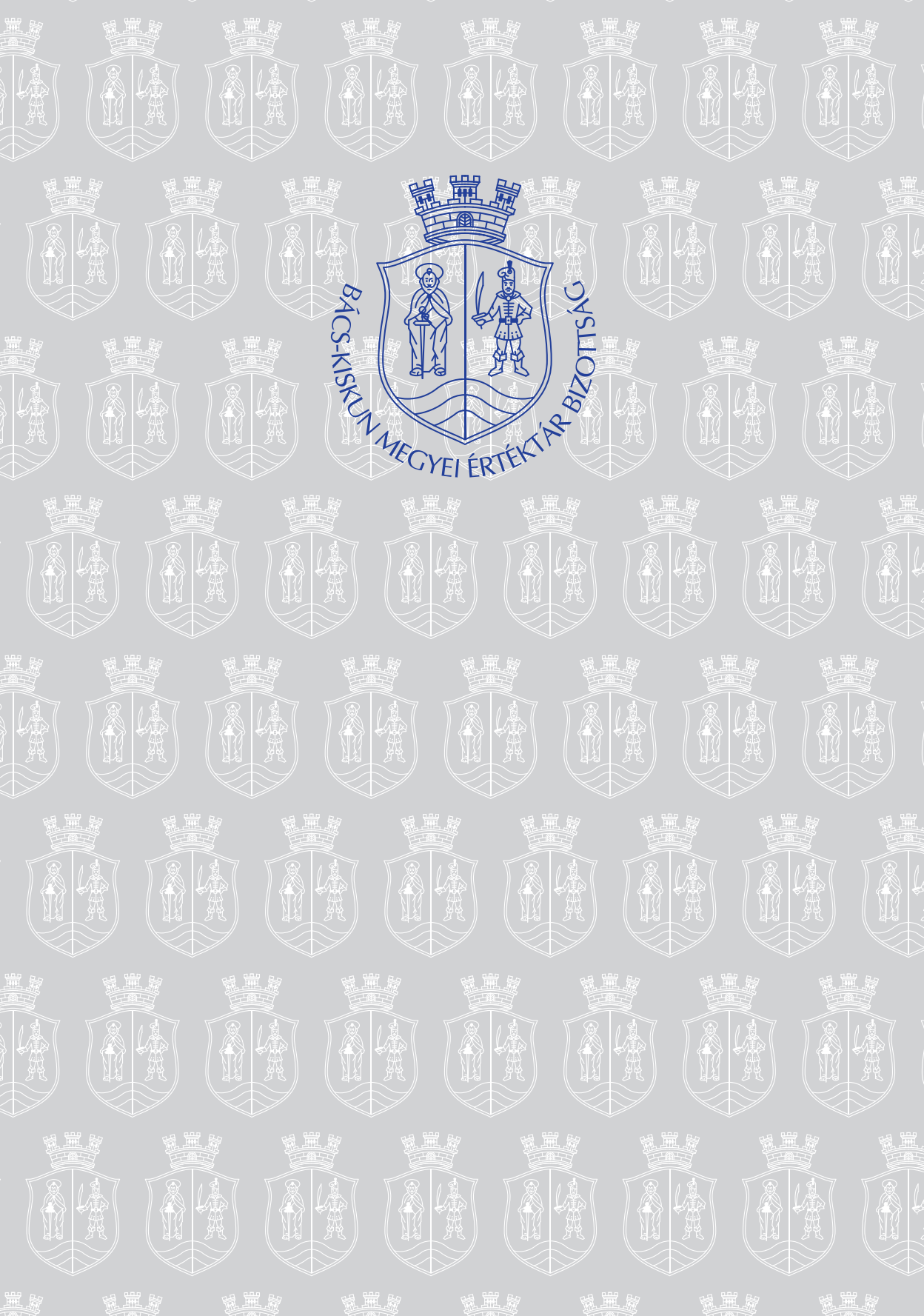
A tompai Szent Anna-templom, Redl-kastély és park	134
---	-----

Uszód

Benedek Péter Emlékház – országos védett műemlék	135
Benedek Péter festő munkássága	136
Benedek Sándor népi költő munkássága és versei	137
Uszódi kézi hímzés	138
Uszódi népviselet	139
Uszódi táncok – Uszódi gubbantós	140

Térkép	141
---------------------	-----

BÁCS-KISKUN MEGYEI ÉRTEKTÁR BIZOTTSÁG

